

ارائه یک روش مبتنی بر یادگیری برای تخمین و ارزیابی کیفیت مجموعه داده‌های پیوندی

بهشید بهکمال

استادیار گروه مهندسی کامپیوتر دانشگاه فردوسی مشهد

behkamal@um.ac.ir

چکیده

هدف اصلی داده‌های پیوندی، تحقق وب معنایی و استخراج دانش از طریق پیوند دادن داده‌های موجود روی وب می‌باشد. یکی از موانع دستیابی به این هدف، وجود مشکلات و خطاها در داده‌های منتشر شده است که باعث ایجاد پیوندهای نادرست و در نتیجه استنتاج‌های نامعتبر می‌گردد. با توجه به اینکه کیفیت داده‌ها تأثیر مستقیم بر موفقیت پروژه داده‌های پیوندی و تحقق وب معنایی دارد، بهتر است تا کیفیت هریک از مجموعه‌های داده در مراحل اولیه انتشار ارزیابی شود. در این مقاله، یک روش مبتنی بر یادگیری برای ارزیابی مجموعه داده‌های پیوندی ارائه می‌شود. برای این منظور، ابتدا مدل کیفیت مبنا انتخاب شده و ویژگی‌های کیفی مدل به حوزه مورد مطالعه (که در این مقاله حوزه داده‌های پیوندی است) نگاشت داده می‌شود. سپس، براساس نگاشت انجام شده، ویژگی‌های کیفی مهم در حوزه مورد مطالعه شناسایی شده و با تعریف ویژگی‌های فرعی، بصورت دقیق توصیف می‌شوند. در مرحله سوم، براساس مطالعات گذشته، سنجه‌های اندازه‌گیری هریک از ویژگی‌های فرعی استخراج شده و یا تعریف می‌شوند. سپس، سنجه‌های اندازه‌گیری باید براساس نوع داده‌ها در دامنه مورد مطالعه پیاده‌سازی شوند. در مرحله بعد، با انتخاب چند مجموعه داده، مقادیر سنجه‌ها بصورت خودکار روی مجموعه داده‌های مورد آزمایش، محاسبه می‌شوند. برای استفاده از روش‌های یادگیری باناظر، لازم است کیفیت داده‌ها بصورت تجربی توسط افراد خبره ارزیابی شود. در این مرحله، میزان دقت هریک از مجموعه‌های داده توسط افراد خبره ارزیابی می‌شود و بر مبنای آزمون‌های مطالعه همبستگی، رابطه بین مقادیر کمی سنجه‌های پیشنهادی و میزان دقت داده‌ها مورد بررسی قرار می‌گیرد. سپس با بهره‌گیری از روش‌های یادگیری، سنجه‌های مؤثر در ارزیابی دقت که قابلیت پیش‌بینی قابل قبولی دارند، شناسایی می‌شوند. در پایان، با بهره‌گیری از روش‌های یادگیری، یک مدل پیش‌بینی کیفیت بر مبنای سنجه‌های پیشنهادی ارائه شده است. نتایج ارزیابی‌ها نشان داد که روش پیشنهادی علاوه بر خودکار بودن، مقیاس‌پذیر، کارا و کاربست‌پذیر است.

کلمات کلیدی

کیفیت داده، ارزیابی خودکار، داده‌های پیوندی، مدل‌های یادگیری

۱. مقدمه

یکی از اساسی‌ترین پایه‌های تحقق وب معنایی^۱، داده‌های پیوندی^۲ یا وب داده^۳ است که در واقع مجموعه‌ای از تجربیات خوب^۴ برای انتشار داده‌ها بر روی وب، و همچنین ایجاد پیوندهای معنادار بین این داده‌ها می‌باشد. مهم‌ترین هدف داده‌های پیوندی یکپارچه‌سازی منابع داده‌ای ساخت‌یافته و نیمه‌ساخت‌یافته موجود در سطح وب می‌باشد. از نظر محتوا، ابر داده‌های پیوندی^۵ (LOD) دارای تنوع زیادی است که داده‌ها به‌صورت مجموعه‌های داده با قالب‌های استاندارد وب معنایی توصیف شده‌اند. به‌عنوان مثال می‌توان از منابع داده مربوط به مکان‌های جغرافیایی، افراد، شرکت‌های تجاری، کتاب، انتشارات علمی، فیلم، موسیقی، برنامه‌های تلویزیونی و رادیویی، داده‌های زیست‌شناسی و ژن‌شناسی، داروها، انجمن‌های آنلاین، داده‌های آماری و نتایج انتخابات نام برد. ممکن است تعداد سه‌گانه‌های در این منابع داده از نظر کمیت بالا باشد، ولی به دلایل مختلف نظیر توصیف نامناسب داده‌ها، داده‌های متناقض و فیلدهای فاقد مقدار در منبع اصلی داده (پایگاه داده، انبار داده، فایل‌های اطلاعاتی و ...) کیفیت داده‌های منتشرشده نامطلوب باشد [۱]. با توجه به اینکه هدف اصلی انتشار داده‌های پیوندی این است که داده‌ها و اطلاعات هم برای انسان و هم ماشین قابل فهم و استنتاج باشد، وجود داده‌ها و پیوندهای نادرست باعث استنتاج‌های نامعتبر شده و نهایتاً ابر LOD به شبکه‌ای از داده‌های بی‌کیفیت تبدیل خواهد شد.

مطالعه کارهای انجام شده در این حوزه نشان می‌دهد که محققان، عموماً تمرکز بر ارزیابی پس از انتشار داشته‌اند و ارزیابی داده‌ها پیش از انتشار را برعهده مالک/منتشرکننده داده گذاشته‌اند. شاید یک دلیل این امر را بتوان در این نکته دانست که فعالیت‌های لازم برای ارزیابی و یا شناسایی خطاها و مشکلات داده‌های منتشر شده با استفاده از پرس‌وجو امکان پذیر است و با توجه به قابلیت خودکارسازی جستجوها، این امر تا حد زیادی توسط ماشین امکان پذیر است. اما ارزیابی اولیه و پیش از انتشار، با روش‌های خودکار قابل انجام نیست و نیازمند دانش قابل توجهی (دانش پس‌زمینه^۶، دانش دامنه^۷) است که باید توسط افراد خبره ارزیابی شود [۲]. یکی از کامل‌ترین مطالعات در این زمینه، کاری است که توسط محققان مرکز تحقیقاتی داده‌های پیوندی، DERI^۸ انجام شده است [۳]. در این مقاله، ابتدا خطاهای موجود در داده‌های پیوندی شناسایی و طبقه بندی شده و سپس راهکارهایی براساس تجارب خوب برای رفع هریک از مشکلات داده پیشنهاد شده است. مطالعات دیگری نیز در این زمینه وجود دارد. بعنوان نمونه در [۴] روشی برای شناسایی مشکلات کیفی داده (شامل مقادیر نادرست داده‌ها و مواردی که منجر به نقض وابستگی تابعی میشوند) و اصلاح دستی خطاها با استفاده از SPARQL ارائه کرده است. کارهای دیگری نیز در زمینه کاربرد فراداده در کیفیت داده انجام شده است: در [۵] یک چارچوب مبتنی بر اطلاعات اصالت منبع داده برای ارزیابی معیار به روز بودن داده‌ها پیشنهاد شده است و در [۶] روشی برای شناسایی مشکلات فراداده در حاشیه نویسی معنایی^۹ ارائه شده است. همچنین در مدل یادگیرنده ارائه شده توسط [۷] از آنتولوژی برای حاشیه نویسی داده‌های بی کیفیت استفاده شده است. سایر روشها از فناوری وب معنایی برای شناسایی و اصلاح خطاهای داده در سیستم اطلاعاتی استفاده کرده اند.

^۱ Semantic Web

^۲ Linked Data

^۳ Web of Data

^۴ Best practices

^۵ Linked Open Data (LOD)

^۶ Background Knowledge

^۷ Domain Knowledge

^۸ Digital Enterprise Research Institute: <http://www.deri.ie/>

^۹ Semantic Annotation

با تحلیل و بررسی مقالات و کارهای انجام شده در حوزه پژوهش، محدودیت‌های کارهای گذشته را می‌توان در سه مورد اصلی خلاصه کرد:

- اکثر کارهایی که در حوزه داده‌های پیوندی انجام شده است، تمرکز بر اعتبارسنجی داده‌ها از نظر نحوی داشته‌اند و به ارزیابی کیفیت مجموعه داده توجه کافی نشده است.
- کارهایی که در خصوص شناسایی مشکلات داده و بهبود کیفیت داده‌های منتشر شده انجام شده است، اکثراً روی مجموعه داده‌های نمونه با حجم کم بوده و از روش‌های دستی و نیمه خودکار برای شناسایی و اصلاح داده‌ها استفاده کرده‌اند که این روش‌ها برای مجموعه داده‌های با حجم بالا کارایی ندارند.
- تقریباً همه روش‌هایی که برای سنجش میزان کیفیت داده‌های پیوندی ارائه شده، در مرحله استفاده از داده، یعنی پس از انتشار، انجام می‌شود و در فرایند انتشار داده‌های پیوندی، توجهی به کیفیت خود مجموعه داده نشده است.

در ادامه این مقاله، با بیان مساله موجود نوآوری‌های این پژوهش ارائه شده و سوالات پژوهش تعریف می‌شود. سپس کارهای گذشته در سه دسته مدل‌ها و چارچوب‌های ارزیابی کیفیت داده، روش‌های ارزیابی کیفیت داده و کارهای مرتبط با کیفیت داده در حوزه داده‌های پیوندی ارائه می‌شود. در بخش پنجم، روش پیشنهادی به تفصیل مورد بررسی قرار می‌گیرد. در بخش ششم، روش پیشنهادی با سایر روش‌های ارائه شده در حوزه داده‌های پیوندی مقایسه می‌شود و در پایان، با مروری بر چالش‌های انجام پژوهش، ری و کارهای آتی ارائه خواهد شد.

۲. بیان مساله و نوآوری‌های پژوهش

داده‌های پیوندی، در واقع مجموعه‌ای از تجربیات خوب برای انتشار داده‌ها بر روی وب و نیز ایجاد پیوندهای معنادار بین این داده‌ها می‌باشد. با پیروی از قواعد داده‌های پیوندی می‌توان به تحقق وب داده^۱ نزدیک شد. وب داده، بمنزله یک پایگاه داده جهانی عمل کرده که داده‌های مربوط به حوزه‌های مختلف بصورت معنادار و قابل فهم برای ماشین منتشر شده است. اگر از نظر فناوری، اجزای اصلی وب معمولی را مستندات^۲ HTML بدانیم که از طریق پیوندهای بدون نوع به هم متصل شده‌اند، آنگاه داده‌های پیوندی بر اساس مستندات حاوی داده‌های RDF شکل می‌گیرند که بین این مستندات، پیوندهای معنادار وجود دارد. در واقع در داده‌های پیوندی، از RDF هم برای توصیف معنای اجزای داده و هم برای توصیف معنای پیوندهای موجود بین اجزای داده استفاده می‌شود. در چارچوب RDF، به هر منبعی که مورد توصیف قرار می‌گیرد یک شناسه منحصر بفرد اختصاص داده می‌شود. این شناسه‌ها از جنس URI می‌باشند که باعث می‌شود منابع از طریق وب قابل آدرس‌دهی و ارجاع باشند. آقای تیم برنزی که مبدع وب می‌باشد، در سال ۲۰۰۶ قواعدی را برای انتشار داده‌ها بر وب منتشر کرد که به‌عنوان قواعد داده‌های پیوندی شناخته می‌شوند [۸]. از نظر فنی، داده‌های پیوندی مبتنی بر یک پشته از فناوری‌ها است که در عرصه وب و وب معنایی از جایگاه ویژه‌ای برخوردارند. اجزای اصلی این فناوری‌های عبارتند از: URI^۳، HTTP^۴، RDF، پیوندهای RDF، RDFS^۵ و OWL. بطور خلاصه می‌توان گفت در فضای داده‌های پیوندی از URI‌ها برای شناسایی و انتساب نام به موجودیت‌ها،

^۱ Web of Data

^۲ Hyper Text Markup Language

^۳ HyperText Transmission Protocol

^۴ Resource Description Framework Schema

^۵ Web Ontology Language

از پروتکل HTTP به عنوان سازوکار بازیابی و از مدل داده RDF برای بازنمایی توصیف موجودیت‌ها استفاده می‌شود. در نتیجه داده‌های پیوندی، عملاً بر روی معماری وب که سالها از عمر آن می‌گذرد و موفقیت و ویژگی‌های ممتاز آن (نظیر مقیاس‌پذیری خیلی خوب) محرز شده است، بنا گردیده است. به همین دلیل می‌توان وب داده را به عنوان یک لایه اضافه بر روی وب سنتی که وب مستندات است در نظر گرفت.

از آنجاییکه موفقیت وب معنایی ارتباط مستقیم با کیفیت داده‌های منتشر شده دارد و از سوی دیگر برخی از چالش‌های داده‌های پیوندی ناشی از مشکلات ذاتی منابع داده است، لازم است تا کیفیت منبع داده در مراحل اولیه انتشار و قبل از اضافه شدن مجموعه داده به ابر LOD ارزیابی شود. با توجه به اینکه حجم منابع داده متفاوت است، روش ارزیابی پیشنهادی باید علاوه بر خودکار بودن، دارای سه ویژگی اصلی مقیاس‌پذیری^۱، کارایی و عملی بودن^۲ باشد.

با توجه به اینکه تحقق وب معنایی به کیفیت داده‌های منتشر شده وابسته است و براساس تجربه بدست آمده از پروژه انتشار داده‌های پیوندی دانشگاه فردوسی [۹] ارزیابی کیفیت داده‌های پیوندی قبل از انتشار می‌تواند در ارتقا کیفیت داده‌های پیوندی مؤثر باشد. از آنجا که کیفیت داده دارای ابعاد مختلفی چون دقت، بهنگامی، اعتبار و ... می‌باشد و از سوی دیگر ارزیابی همه ابعاد کیفی (مانند بهنگامی) قبل از انتشار امکان‌پذیر نیست، تمرکز این تحقیق بر روی ارزیابی کیفیت ذاتی داده‌های پیوندی می‌باشد. همچنین به منظور خودکارسازی فرایند ارزیابی، یک رویکرد مبتنی بر سنجه پیشنهاد شده است. براساس مطالعه و بررسی روش‌های موجود، بنظر می‌رسد ارائه سنجه‌های اندازه‌گیری و استفاده از مدل‌های یادگیرنده برای پیش‌بینی کیفیت منبع داده می‌تواند روش مناسبی برای ارزیابی پیش از انتشار باشد. بر همین اساس، هدف اصلی پژوهش، ارائه یک روش مبتنی بر سنجه برای ارزیابی کیفیت منابع داده LOD پیش از انتشار تعیین شده است.

نوآوری مهم این تحقیق آن است که برای نخستین بار یک رویکرد مبتنی بر یادگیری برای ارزیابی کیفیت داده‌های پیوندی ارائه شده است. اگرچه کارهایی وجود دارند که از سنجه‌ها برای ارزیابی کیفیت داده‌های وب استفاده می‌کنند، اما در بیشتر این کارها، ارزیابی روی داده‌های منتشر شده انجام شده است، و در هیچ یک از آنها، یک روش کاملاً خودکار برای ارزیابی ارائه نشده است. به بیان دیگر، در یکی از مراحل فرایند ارزیابی از دانش کاربر یا افراد خبره استفاده شده است، درحالی‌که روش پیشنهادی این پژوهش، تنها از مقادیر سنجه‌هایی که به صورت خودکار برای هر مجموعه داده RDF قابل محاسبه است، برای ارزیابی کیفیت استفاده می‌کند. بر این اساس، نوآوری‌های اصلی این پژوهش را می‌توان به شرح زیر خلاصه کرد:

- ✓ استفاده از روش‌گان‌های ارزیابی کیفیت در مهندسی نرم افزار برای ارزیابی کیفیت داده
- ✓ ارائه یک روش کاملاً خودکار برای ارزیابی کیفیت داده‌های پیوندی
- ✓ ارائه یک رویکرد ارزیابی کیفیت منابع داده با بهره‌گیری از مدل‌های یادگیرنده

۳. سوالات پژوهش

- پرسش‌های اساسی که در حال حاضر در مسیر این پژوهش وجود دارد عبارتند از:
۱. آیا می‌توان با استفاده از ترکیب روش‌های موجود برای ارزیابی کیفیت در مهندسی نرم‌افزار مانند سنجه‌های اندازه‌گیری و روش‌های یادگیری ماشین، کیفیت داده‌های پیوندی را پیش‌بینی نمود؟
 ۲. آیا روشی وجود دارد که منتشرکنندگان داده‌ها بتوانند سطح کیفیت مجموعه داده خود را قبل از انتشار ارزیابی کنند؟
 ۳. آیا روش پیشنهادی برای ارزیابی همه ابعاد کیفی تعمیم‌پذیر است؟

^۱ Scalability

^۲ Practicality

چنانچه این تحقیق به درستی و دقت بتواند این پرسش‌ها را پاسخ دهد، هدف پژوهش برآورده خواهد شد و می‌توان کیفیت یک مجموعه داده را قبل از انتشار و با کمک سنج‌های پیشنهادی پیش بینی نمود. در این صورت منتشرکنندگان داده قادر خواهند بود تا داده‌های خود را بازبینی و اصلاح کرده و از انتشار داده‌های بی کیفیت قبل از انتشار و پیوستن به ابر داده‌های پیوندی جلوگیری نمایند.

نوآوری مهم این تحقیق آن است که برای نخستین بار یک رویکرد مبتنی بر یادگیری برای ارزیابی کیفیت داده‌ها ارائه شده است. اگرچه کارهایی وجود دارند که از سنج‌ها برای ارزیابی کیفیت داده‌ها استفاده می‌کنند، ولی در هیچ یک از آنها، یک روش خودکار برای پیش بینی کیفیت ارائه نشده است. بر این اساس، نوآوری اصلی این تحقیق، بهره‌گیری از مدل‌های یادگیرنده برای پیش بینی کیفیت مجموعه داده‌ها می باشد. جنبه دیگر نوآوری این تحقیق، تعمیم پذیری روش پیشنهادی است، زیرا برای سایر ابعاد کیفی است که با استفاده از سنج‌های اندازه‌گیری قابل ارزیابی باشند کاربرد دارد.

۴. مرور کارهای گذشته

کیفیت داده یک موضوع چند زمینه ای است و زمینه‌های اصلی مرتبط با آن عبارتند از: مهندسی نرم افزار، مدیریت کیفیت، فناوری اطلاعات و پایگاه داده. طبقه بندی‌های مختلفی از چارچوب‌ها و روش‌های ارزیابی کیفیت داده ارائه شده است. در یک طبقه بندی جامع از کارهای انجام شده در حوزه کیفیت داده [۱۰]، کارهای انجام شده در این حوزه به سه گروه اصلی (۱) استراتژی‌ها و سیاست‌های مدیریت کیفیت داده و تاثیر کیفیت داده در عملکرد سازمانها؛ (۲) مشکلات داده در پایگاه داده و راهکارهای تأمین کیفیت داده از قبیل مسائل مربوط به یکپارچگی داده‌ها و انبار داده‌ها، شناسایی موجودیت‌های یکسان^۱ و پیوند رکورد^۲ و ... (۳) مدیریت کیفیت داده در قلمرو علوم کامپیوتر و روش‌های پایش و بهبود کیفیت داده طبقه بندی شده اند. از بین این سه گروه، فقط دسته دوم بصورت غیرمستقیم با ادبیات این پژوهش مرتبط است که در این فصل به تفصیل مورد بررسی قرار می‌گیرد و سایر موارد خارج از حوزه این پژوهش می‌باشد. از این رو در این بخش، کارهای گذشته در سه دسته طبقه بندی شده اند: نخست، مدل‌ها و چارچوب‌های ارزیابی کیفیت ارائه می‌گردد سپس روش‌گان‌های ارزیابی کیفیت داده مورد بررسی قرار می‌گیرد و در بخش سوم، کارهای مرتبط با کیفیت داده در حوزه داده‌های پیوندی ارائه میشود.

۴-۱- مدل‌ها و چارچوب‌های کیفیت داده

مدل کیفیت داده^۴ براساس تعریفی که در استاندارد ISO- 25012 آمده است [۱۱]، چارچوبی را برای مشخص کردن نیازهای کیفی و ارزیابی کیفیت داده فراهم می‌کند. هر مدل کیفیت مجموعه ای از ابعاد کیفی^۵ را تعریف می‌کند که هدف اصلی هر بُعد کیفی، مشخص کردن یک جنبه کیفیت داده است. عبارتهای دیگری مانند ویژگی کیفی^۶ و خصوصیت کیفی^۷ هم برای مشخص کردن جنبه‌های کیفیت استفاده می‌شود، ابعاد کیفی مستقل ازهم نیستند و بر اساس هدف و کاربرد، توسط

۱Data warehouse

۲Entity resolution

۳Record linkage

۴ Data Quality Model

۵ Quality Dimensions

۶ Quality Attribute

۷. Quality Characteristic

سنجه‌ها اندازه‌گیری می‌شوند. مدل‌ها و چارچوب‌های متعددی برای طبقه‌بندی معیارهای کیفیت داده ارائه شده که هر یک از دیدگاه متفاوتی به طبقه‌بندی معیارها پرداخته‌اند [۱۲]. برخی از این چارچوب‌ها هدف‌گرا^۱ هستند و معیارها را براساس اهداف عملیاتی داده‌ها دسته‌بندی می‌کنند، مانند [۱۳]. برخی مدل‌ها معناگرا^۲ هستند و معیارها را از دیدگاه مفهوم معیارها طبقه‌بندی می‌کنند، نظیر^۳ TDQM [۱۴] و مدل کیفیت ISO-25012 [۱۷].

نهایتاً دسته آخر چارچوب‌های پردازش‌گرا^۴ هستند که معیارها را براساس فازهای مختلف پردازش داده رده‌بندی می‌کنند، مانند MBIS^۵ [۱۵]. در جدول (۱-۲) مدل‌های که برای کاربردهای مختلف در کارهای گذشته ارائه شده، طبقه‌بندی شده است. از آن‌جاییکه هدف استخراج ابعاد ذاتی کیفیت داده‌های پیوندی است، تمرکز این پژوهش بر مدل‌های معناگراست که ابعاد کیفی را بر مبنای معنا و مفهوم آنها طبقه‌بندی کرده‌اند.

جدول (۱) طبقه‌بندی مدل‌ها و چارچوب‌های کیفیت داده

طبقه‌بندی	مرجع	اجزای مدل	دامنه کاربرد
هدف‌گرا	[۱۳]	۱۸ بُعد کیفی در ۵ دسته دسترسی‌پذیری، قابلیت تفسیر، مفید بودن، باورپذیری و اعتبار	انباره داده‌ها
	[۱۶]	۱۰ معیار برای پردازش نتایج پرس و جو در وب بدون دسته بندی	پرس‌و‌جو در وب
	[۱۷]	۶ معیار کیفی دقت، بیطرفی، بهنگامی، هدف‌مندی، قابلیت مرور	سیستم‌های وب
	[۱۸]	۱۶ بُعد کیفی در دو دسته کیفیت محصول و کیفیت خدمت	همه‌منظوره
	[۱۹]	۱۱ بُعد کیفی در چهار دسته نحوی، معنایی، واقعی ^۷ و اجتماعی	سیستم‌های اجتماعی
	[۱۲]	۲۲ معیار در سه دسته موضوع، شیئی و فرایند	همه‌منظوره
معناگرا	[۲۰]	۲۸ معیار در ۵ دسته ارگونومیک ^۸ ، دسترسی‌پذیری، نمایشی، زمینهای و تراکنشی ^۹	سیستم‌های اطلاعاتی
	[۲۱]	۱۵ معیار در ۴ دسته ذاتی، زمینهای، دسترسی‌پذیری و مفهومی ^{۱۰}	انباره داده
	[۱۱]	۱۵ بُعد کیفی در دو دسته ذاتی و وابسته به سیستم	همه‌منظوره
	[۴۲]	طبقه بندی معیارها در ۴ دسته ذهنی ^{۱۱} ، فنی ^{۱۲} ، وابسته به زمینه، وابسته به نمونه ^{۱۳}	همه‌منظوره
	[۲۳]	دو بُعد کیفی: دقت و یکپارچگی	انباره داده‌ها
	[۲۴]	۱۶ بُعد کیفی در ۴ دسته ذاتی، زمینه ای، نمایشی و دسترسی‌پذیری	پایگاه داده
	[۲۵]	ابعاد کیفی ارائه شده در مدل ISO 25012 بصورت شبکه بیزین ^{۱۴}	پورتال
	[۲۶]	۹ بُعد کیفی بدون طبقه بندی	پایگاه داده
[۲۷]	۲۵ معیار در دو دسته وابسته به سیستم و وابسته به داده	همه‌منظوره	

۱ Goal-oriented

۲ Semantic-oriented

۳ Total Data Quality Management

۴ Process-oriented

۵ Mediator Based Information System

۶ Orientation

۷ Pragmatic

۸ Ergonomic

۹ Transactional

۱۰ Conceptual

۱۱ Intellectual

۱۲ Technical

۱۳ Instantiation related

۱۴ Bayesian network

طبقه‌بندی	مرجع	اجزای مدل	دامنه کاربرد
فرایندگرا	[۲۸]	۱۴ بُعد کیفی در ۳ دسته فرایند، داده و کاربر	پایگاه داده
	[۱۵]	مجموعه‌ای از معیارها در سه دسته معیارهای مخصوص منبع ^۱ ، مخصوص صفت ^۲ و مخصوص دید ^۳	سیستم‌های اطلاعاتی

۲-۴- روش‌گان‌های ارزیابی کیفیت داده

یک روش‌گان کیفیت داده، مجموعه‌ای از رهنمودها و روش‌هایی است که با استفاده از اطلاعات ورودی درخصوص حوزه مورد بحث، یک فرایند منطقی شامل مراحل کار و نقاط تصمیم برای اندازه‌گیری و بهبود کیفیت داده تعریف می‌کند. هدف همه روش‌گان‌های کیفیت داده، ارزیابی دقیق و تشخیص وضعیت یک سیستم اطلاعاتی با توجه به مسائل کیفیت داده است. برای این منظور، ابتدا مشکلات مرتبط با کیفیت داده که نیازمندی‌های سیستم را تحت تأثیر قرار داده اند، شناسایی شده و ابعاد کیفی متناظر انتخاب می‌شوند. سپس سنج‌های مرتبط برای اندازه‌گیری هر یک از ابعاد کیفی انتخاب شده، تعریف می‌شود. روش اندازه‌گیری و سنجش کیفیت در روش‌گان‌های مختلف می‌تواند بر مبنای سنج‌های کمی و یا بر مبنای ارزیابی‌های کیفی باشد. به عنوان مثال: سنجش کیفیت در AIMQ^۴ توسط پرسش‌نامه است [۲۹]، درحالی‌که DQA^۵ کیفیت را توسط ترکیبی از سنج‌های وابسته به نظر فرد و مستقل از نظر فرد اندازه‌گیری می‌کند [۳۰]. در برخی از روش‌گان‌ها، روش‌هایی نیز برای بهبود کیفیت بکار گرفته می‌شود. در این بخش، ابتدا روش‌گان‌های کیفیت داده ارائه شده و سپس روش‌های موجود که در این روش‌گان‌ها برای ارزیابی و بهبود کیفیت داده مورد استفاده قرار گرفته است، مورد بررسی قرار می‌گیرد. از آن‌جایی که هدف یک روش‌گان کیفیت داده، ارزیابی دقیق و تشخیص وضعیت یک سیستم اطلاعاتی با توجه به مسائل کیفیت داده است، در اکثر روش‌گان‌ها فعالیت‌های اصلی زیر وجود دارد [۳۱]:

۱- انتخاب، طبقه‌بندی و اندازه‌گیری ابعاد کیفی و سنج‌های مرتبط

۲- ارزیابی ذهنی سیستم مورد مطالعه توسط خبرگان

۳- مقایسه و تحلیل نتایج اندازه‌گیری کمی و ارزیابی ذهنی

۴- بهبود کیفیت

در ادامه چند روش‌گان شناخته شده مورد بررسی قرار می‌گیرد.

- روش‌گان AIQM: این روش‌گان برای ارزیابی کیفیت داده و اطلاعات در داخل سازمان پیشنهاد شده که شامل یک مدل کیفیت، یک ابزار اندازه‌گیری (پرسش‌نامه) و راهکارهای بهبود می‌باشد [۲۹]. مدل کیفیت این روش‌گان، یک مدل ۲*۲ است که ۱۵ معیار کیفیت را از دو دیدگاه طبقه می‌کند: یکی از نظر مطابقت با نیازمندی‌های تعریف شده و برآوردن انتظارات کاربر و دیگری براساس کیفیت محصول یا خدمت.
- روش‌گان TDQM یکی از روش‌گان‌های شناخته شده برای ارزیابی کیفیت اطلاعات در سازمان‌هاست که هدف آن ارائه اطلاعات با کیفیت به کاربران است و راهکارهایی برای رسیدن به این هدف به سازمانها ارائه می‌دهد [۱۴]. چرخه اصلی TDQM که بر مبنای چرخه برنامه ریزی، عمل، ارزیابی و اجرا پیشنهاد شده، شامل چهار مرحله تعریف، اندازه‌گیری، تحلیل و بهبود کیفیت اطلاعات است. در فاز تعریف، مهمترین ابعاد کیفیت داده شناسایی شده و در فاز دوم، سنج‌های اندازه‌گیری

^۱ Source specific

^۲ Attribute specific

^۳ View specific

^۴ AIQM: A Methodology for Information Quality Assessment

^۵ DQA: Data Quality Assessment

کیفیت داده تعریف می‌شوند. در مرحله تحلیل، خطاهای کیفیت داده ریشه یابی شده و میزان تاثیر اطلاعات بی‌کیفیت محاسبه می‌شود. در نهایت، روشهای بهبود کیفیت در فاز چهارم ارائه می‌شود و این چرخه دوباره تکرار می‌شود

○ روشگان Wang: از دیدگاه [۲۷] کیفیت داده همانند کیفیت محصول به فرایند طراحی و توسعه آن وابسته است. بنابراین معیارهای کیفی از دو دیدگاه طبقه‌بندی شده‌اند: یکی از دیدگاه داخلی یا خارجی بودن و دیگری وابسته به داده یا وابسته به سیستم بودن. معیارهای داخلی، شامل ابعادی است که در هنگام طراحی داده باید مدنظر قرار گیرند و ابعاد کیفی مرتبط با استفاده از داده می‌باشند.

○ روشگان GQM: در [۳۲] یک روش مبتنی بر روشگان GQM^۱ برای ارزیابی کیفیت داده ارائه شده است. در این روشگان برای هر معیار کیفیت، یک پرسش طرح می‌شود و برای پاسخ به هر سؤال، سنجه تعریف می‌شود. سپس پرسش‌نامه ای براساس سنجه‌های تعریف شده تهیه می‌شود و از کاربران خواسته می‌شود آن را تکمیل نمایند. هرچند استفاده از این روش برای اندازه‌گیری معیارهایی چون قابلیت فهم^۲، مرتبط بودن^۳ و قابلیت باور^۴ اجتناب ناپذیر است، ولی برای همه معیارها قابل استفاده نیست. بعنوان مثال برای اندازه‌گیری میانگین زمان پاسخ یک منبع داده، استفاده از یک روش خودکار (روش عینی^۵)، بسیار دقیق تر از نظرسنجی از کاربر است. بنابراین انتخاب روش ارزیابی بستگی به نوع معیار کیفی دارد.

علاوه بر روش‌های اشاره شده که با نمره‌دهی مستقیم به معیارها آنها را اندازه‌گیری می‌کنند، می‌توان از مدل‌های یادگیری برای پیش‌بینی ابعاد کیفی استفاده نمود. بعنوان نمونه WebPT یک ابزار یادگیرنده است که براساس حجم داده بازیابی شده، روز و ساعت بازیابی اطلاعات می‌تواند معیار زمان پاسخ دهی منابع اطلاعاتی وب را پیش‌بینی کند [۳۳]. در تجربه دیگری نیز از روشهای یادگیری برای پیش‌بینی قابلیت نگهداری مدل‌های ویژگی^۶ خط تولید نرم افزار^۷ براساس سنجه‌های ساختاری استفاده شده است [۳۴].

۴-۳- کارهای مرتبط با کیفیت داده در حوزه داده‌های پیوندی

علیرغم اهمیت کیفیت داده‌ها در موفقیت ابر داده ای پیوندی (LOD)، این موضوع هنوز از سوی انجمن وب معنایی مورد توجه کافی قرار نگرفته است [۴]. مجموعه کارهای انجام شده در این حوزه را می‌توان به سه دسته اصلی تقسیم نمود: دسته اول مشکلات کیفیت داده‌ها را مورد بررسی قرار داده و راهکارهایی برای بهبود کیفیت داده بر مبنای روشهای مرسوم پاکسازی داده پیشنهاد کرده‌اند؛ در حالیکه دسته دوم بر اعتبارسنجی نحوی^۸ داده‌ها تمرکز داشته و ابزارهای خودکاری برای این منظور معرفی کرده‌اند. دسته سوم، به ارزیابی کیفیت هستان‌شناسی‌های که برای انتشار داده‌های پیوندی مورد استفاده قرار می‌گیرند، پرداخته‌اند.

۴-۳-۱- شناسایی مشکلات کیفی در داده‌های منتشرشده

^۱Goal-Question-Metric

^۲ Understandability

^۳ Relevancy

^۴ Believability

^۵ Objective

^۶ Feature Model

^۷ Software Product Line

^۸ Syntax validation

اکثر کارهای انجام شده در این حوزه، به شناسایی و طبقه بندی خطاهای موجود در داده‌های منتشر شده پرداخته اند که در ادامه مورد بررسی قرار می‌گیرند. یکی از کامل‌ترین مطالعات در این زمینه، کاری است که توسط محققان مرکز تحقیقاتی داده‌های پیوندی، DERI^۱، انجام شده است [۳]. در این مقاله، ابتدا خطاهای موجود در داده‌های پیوندی شناسایی و طبقه‌بندی شده و سپس راهکارهایی براساس بهترین تجربیات برای رفع هر یک از مشکلات داده پیشنهاد شده است. مطالعات دیگری نیز در این زمینه وجود دارد. بعنوان نمونه در [۴] روشی برای شناسایی مشکلات کیفی داده (شامل مقادیر نادرست داده‌ها و مواردی که منجر به نقض وابستگی تابعی میشوند) و اصلاح دستی خطاها با استفاده از SPARQL ارائه کرده است. کارهای دیگری نیز در زمینه کاربرد فراداده در کیفیت داده انجام شده است: در [۵] یک چارچوب مبتنی بر اطلاعات اصالت منبع داده برای ارزیابی معیار بهنگامی داده‌ها پیشنهاد شده است و در [۶] روشی برای شناسایی مشکلات فراداده در حاشیه نویسی معنایی^۲ ارائه شده است. همچنین در مدل یادگیرنده ارائه شده توسط [۷]، از هستان شناسی برای حاشیه نویسی داده‌های بی کیفیت استفاده شده است. سایر روش‌ها از فناوری وب معنایی برای شناسایی و اصلاح خطاهای داده در سیستم اطلاعاتی استفاده کرده‌اند [۳۵]. در نهایت مهم‌ترین پروژه در حوزه داده‌های پیوندی، پروژه LOD2^۳ است که متشکل از ۱۵ زیرپروژه می باشد. یکی از آنها^۴ WIQA است که در دانشگاه فری^۵ برلین اجرا شده و ایده اولیه آن در رساله دکتری یکی از محققان این دانشگاه بنام کریس بیزر^۶ مطرح شده است [۳۶] که با توسعه چارچوب نرم افزاری مبتنی بر سنج، اطلاعات و داده‌های بی کیفیت سیستم‌های مبتنی بر وب را پالایش می‌کند.

۴-۳-۲- ابزارهای اعتبارسنجی نحوی

این دسته شامل مجموعه‌ای از ابزارها برای اشکال‌زدایی، تجزیه و اعتبارسنجی داده‌های معنایی از نظر نحوی است. برخی از این ابزارها مانند سرویس‌های اعتبارسنجی^۷ W3C Markup و^۸ W3C RDF/XML سند را در قالب‌های RDF/XML/HTML را بعنوان ورودی دریافت کرده و پس از بررسی خطاهای نحوی سند، نتیجه را بصورت مجموعه سه گانه‌ها و یا گراف نمایش می‌دهند. برخی از ابزارهای دیگر مانند^۹ URIDebugger و^{۱۰} Vapour دسترس پذیری و قابلیت ارجاع^{۱۱} URIها را چک می‌کنند [37]. ابزار دیگری مانند^{۱۲} RDF-ALERT یک اعتبارسنج همه منظوره برای اسناد RDF است. سایر ابزارها برای موارد خاص طراحی شده اند.

^۱ Digital Enterprise Research Institute: <http://www.deri.ie/>

^۲Semantic Annotation

^۳<http://lod2.eu>

^۴Web Information Quality Assessment (WIQA)

^۵ Freie University of Berlin: www.fu-berlin.de/en

^۶Chris Bizer

^۷<http://validator.w3.org>

^۸<http://www.w3.org/RDF/Validator>

^۹<http://linkeddata.informatik.hu-berlin.de/uridbg>

^{۱۰}<http://validator.linkeddata.org/vapour>

^{۱۱}Dereferencing

^{۱۲}<http://swse.deri.org/RDFAlerts>

۴-۳-۳- ارزیابی هستان‌شناسی

هدف هستان‌شناسی‌ها، بازنمایی صریح از دنیای واقعی بصورت مجموعه‌ای از موجودیت‌ها، ویژگی‌ها و روابط بین موجودیت‌هاست. برای بررسی اینکه آیا هستان‌شناسی توسعه یافته برای کاربرد موردنظر مناسب هست یا خیر، لازم است تا کیفیت هستان‌شناسی ارزیابی شود. براساس نوع هستان‌شناسی و هدف آن رویکردهای مختلفی برای ارزیابی هستان‌شناسی ارائه شده است. در این بخش، رویکردهای ارزیابی هستان‌شناسی که در کارهای پیشین [۳۸-۴۵] ارائه شده است، به سه گروه طبقه بندی می‌شوند: روش ارزیابی، سطح ارزیابی و هدف ارزیابی.

• طبقه بندی بر مبنای روش ارزیابی

از دیدگاه [۴۱] سه روش کلی برای ارزیابی هستان‌شناسی وجود دارد. در اولین روش، ارزیابی از طریق مقایسه با اسناد و مراجع خاص دامنه انجام می‌شود. این اسناد شامل استانداردهای موجود، از قبیل استانداردهای زبان‌های توسعه هستان‌شناسی و همچنین مجموعه داده‌های مرجع، از قبیل مجموعه اسناد بالادستی در دامنه که باید توسط هستان‌شناسی پوشش داده شود است، می‌باشد. روش دوم، استفاده از هستان‌شناسی در برنامه‌های کاربردی و ارزیابی نتایج آن است. از آنجاییکه هستان‌شناسی برای هدف و کاربرد خاص مورد استفاده قرار می‌گیرد، بنابراین می‌توان توسط یک برنامه کاربردی از هستان‌شناسی استفاده کرده و با تحلیل نتایج آن برنامه، هستان‌شناسی را ارزیابی نمود [۴۱]. این روش ارزیابی، سه مشکل عمده دارد؛ اول اینکه نتایج ارزیابی هستان‌شناسی که حاصل استفاده آن در یک برنامه است، قابل تعمیم نیست. دوم اینکه نتایج ارزیابی برنامه کاربردی ممکن است تحت تأثیر عوامل دیگری تغییر کند و در نتیجه تأثیر مستقیم استفاده از هستان‌شناسی تنها با تحلیل نتایج برنامه قابل مشاهده نیست، و نهایتاً اینکه مقایسه هستان‌شناسی‌های مختلف فقط از طریق استفاده آنها توسط برنامه کاربردی یکسان امکان پذیر است. در روش سوم، ارزیابی هستان‌شناسی توسط افراد خبره یا استفاده‌کنندگان با هدف سنجش میزان برآورده شدن نیازمندی‌ها و معیارهای از پیش تعریف شده انجام می‌شود.

• طبقه بندی بر مبنای سطح ارزیابی

دسته دوم کارهای انجام شده، هستان‌شناسی را بر مبنای دو سطح لغوی و ساختاری ارزیابی کرده‌اند. ارزیابی لغوی^۱ هستان‌شناسی بر ارائه مفاهیم، حقایق و نمونه‌ها، و همچنین مجموعه لغات^۲ مورد استفاده در هستان‌شناسی تمرکز دارد و بر مبنای مقایسه هستان‌شناسی با استانداردها، مراجع و اسناد خاص دامنه^۳ انجام می‌شود. یک روش، استفاده از توابع تطبیق رشته^۴ برای پیدا کردن شباهت معنایی و مقایسه مفاهیم هستان‌شناسی با اسناد دامنه است [۴۶]. در ارزیابی ساختار هستان‌شناسی، به سلسله‌مراتب^۵ مفاهیم و سایر روابط معنایی موجود بین مفاهیم (مانند is a) پرداخته می‌شود [۴۰].

• طبقه بندی بر مبنای هدف ارزیابی

^۱ Lexical

^۲ Vocabulary

^۳ Domain-specific

^۴ String matching

^۵ Hierarchy

ارزیابی هستان‌شناسی با سه هدف انجام می‌شود. هدف اول، رتبه‌بندی هستان‌شناسی‌ها به‌منظور انتخاب مناسب‌ترین هستان‌شناسی برای یک کاربرد خاص است. در روش ارائه شده توسط [۳۹]، انتخاب هستان‌شناسی براساس ۱۶۰ شاخصی که در پنج گروه اصلی محتوی، زبان، روشگان^۱، ابزار و هزینه طبقه بندی شده اند، انجام شده است. این روش به دلیل پیچیدگی زیاد، کارایی چندانی نداشته است [۴۷]. هدف دوم، ارزیابی صحت دانش ارائه شده در هستان‌شناسی است. یک رویکرد مناسب برای ارزیابی صحت هستان‌شناسی، استفاده از چارچوب OntoClean است که توسط [۴۸] ارائه شده است. در این چارچوب، ارزیابی بر مبنای معیارهایی چون استحکام^۲، هویت^۳ و یگانگی^۴ انجام شده است. در نهایت هدف سوم، ارزیابی کیفیت هستان‌شناسی است که در [۴۴] یک چارچوب تئوری برای ارزیابی کیفیت هستان‌شناسی ارائه شده است.

۴-۴- ارزیابی انتقادی کارهای پیشین

با تحلیل و بررسی مقالات و کارهای انجام شده در حوزه پژوهش، محدودیت‌های کارهای گذشته از دو منظر قابل بحث و بررسی است: یکی محدودیت‌های مدل‌ها و روش‌های کیفیت داده برای استفاده در حوزه داده‌های پیوندی و دیگری مشکلات و کمبودهای کارهای انجام شده در حوزه ارزیابی داده‌های پیوندی.

همانطور که اشاره شد، فناوری‌های وب معنایی کمک می‌کنند تا معنای داده‌ها به همراه خود داده‌ها به شکلی رسمی بازنمایی شود و در نتیجه پردازش، تحلیل و ارزیابی داده‌ها و همچنین ارتباطات بین داده‌های مختلف توسط ماشین، با انعطاف-پذیری و کارایی بیشتری انجام می‌شود. در نتیجه امکان استفاده مستقیم از روش‌هایی که برای ارزیابی داده‌ها ارائه شده است، در حوزه ارزیابی داده‌های پیوندی وجود ندارد. مهمترین تفاوت‌های مدل داده وب معنایی در مقایسه با سایر مدل‌های داده‌ای (نظیر مدل داده رابطه‌ای) که در [۴۹] اشاره شده است، را می‌توان در سه مورد زیر خلاصه نمود:

- در مدل داده وب معنایی، هم شمای داده‌ها و هم خود داده‌ها در قالب یکسانی، یعنی در قالب سه‌گانه‌های RDF بیان می‌شوند. این امر موجب می‌شود پرس‌وجو بر روی داده‌ها و ساختار داده‌ها به شکل یکسانی انجام شود. چنین امری در فضای مدل داده رابطه‌ای بسیار ضعیف‌تر است. بنابراین روش‌هایی که برای ارزیابی خطا در سطح شمای مدل رابطه‌ای استفاده می‌شوند، قابل استفاده در مدل RDF نیستند.
- با توجه به اینکه در مدل داده وب معنایی، معنای داده‌ها به همراه خود داده‌ها بطور یکپارچه‌ای توصیف می‌شود، در عمل، داده‌ها از برنامه‌های کاربردی جدا و مستقل می‌شوند. در مدل داده رابطه‌ای، بخشی از معنای داده‌ها در شمای جداول بانک اطلاعاتی تعریف می‌شود و بخشی از آن نیز در داخل برنامه‌های کاربردی. بنابراین اعمال برخی محدودیت‌ها که در این فصل اشاره شد، باید در پیاده‌سازی برنامه کاربردی لحاظ شود و احتمالاً در قسمت‌های مختلفی از کد سیستم، کنترل‌های لازم بطور صریح انجام شود، ولی در مدل داده وب معنایی، این امکان وجود ندارد.
- از آنجا که RDF یک مدل داده مبتنی بر گراف جهت‌دار است، انعطاف‌پذیری خوبی دارد و در هر زمان می‌توان با افزودن گره‌ها و یال‌های جدیدی به گراف مورد نظر، آن را توسعه داد. نتیجه این امر آن است که در مدل داده وب معنایی، نیازی نیست شمای داده‌ها از ابتدا بطور دقیق مشخص باشد، بلکه می‌توان توصیف

^۱ Methodology

^۲ Rigidity

^۳ Identity

^۴ Unity

شِمای داده‌ها و خود داده‌ها را به تدریج کامل نمود. بنابراین شِمای داده‌ها پیوسته در حال تغییر است و نمی‌توان از روش‌های قبلی که برای ارزیابی کیفیت مدل داده رابطه‌ای با شِمای ثابت بکار گرفته شده‌اند، استفاده نمود.

از سوی دیگر مشکلات و کمبودهای کارهایی که در خصوص ارزیابی داده‌های پیوندی انجام شده است، را می‌توان در چهار مورد اصلی خلاصه کرد:

- اکثر کارهایی که در حوزه داده‌های پیوندی انجام شده است، تمرکز بر اعتبارسنجی داده‌ها از نظر نحوی داشته‌اند و به ارزیابی کیفیت مجموعه داده توجه کافی نشده است.
- کارهایی که در خصوص شناسایی مشکلات داده و بهبود کیفیت داده‌های منتشر شده انجام شده است، اکثراً روی داده‌های بازیابی شده توسط خزنده‌های وب^۱ انجام شده و هیچ کدام کیفیت یک مجموعه داده را بطور مستقل ارزیابی نکرده‌اند.
- در کارهایی که برای شناسایی و اصلاح داده‌های منتشر شده انجام شده است، از روش‌های دستی و نیمه خودکار استفاده کرده‌اند که این روش‌ها برای مجموعه داده‌های با حجم بالا کارایی ندارند.
- تقریباً همه روش‌هایی که برای سنجش میزان کیفیت داده‌های پیوندی ارائه شده، در مرحله استفاده از داده (یعنی پس از انتشار) انجام می‌شود و در فرایند انتشار داده‌های پیوندی، توجهی به کیفیت ذاتی داده نشده است.

بنابراین نقدی که به کارهای جاری وارد است این است که اگر هدف ارزیابی کیفیت پس از انتشار مجموعه داده، بهبود کیفیت داده‌های منتشر شده است، آیا ارزیابی پیش از انتشار نمی‌تواند از انتشار داده‌های با کیفیت پایین جلوگیری کند؟ اگر پاسخ مثبت است، کدام ابعاد کیفی قبل از انتشار قابل ارزیابی هستند؟ و همچنین کدام یک از روش‌های ارزیابی که در این بخش مورد بررسی قرار گرفت، می‌تواند برای این منظور بکار گرفته شود؟

پژوهش جاری در صدد ارائه پاسخی برای پرسش‌های فوق است. از آنجاییکه موفقیت وب معنایی ارتباط مستقیم با کیفیت داده‌های منتشر شده دارد و از سوی دیگر برخی از چالش‌های داده‌های پیوندی ناشی از مشکلات ذاتی منابع داده است، لازم است تا کیفیت منبع داده در مراحل اولیه انتشار و قبل از اضافه شدن مجموعه داده به ابر LOD بصورت خودکار ارزیابی شود. از سوی دیگر با توجه به تنوع حجم مجموعه داده‌های متفاوت، روش پیشنهادی باید علاوه بر خودکار بودن، دارای چهار ویژگی اصلی مقیاس‌پذیری^۲، کارایی، تعمیم‌پذیری و عملی بودن^۳ باشد. بنابراین با توجه به مباحث فوق و براساس مطالعه و بررسی روش‌های موجود، بنظر می‌رسد استفاده از مدل‌های یادگیرنده برای پیش بینی کیفیت منبع داده می‌تواند روش مناسبی برای ارزیابی کیفیت مجموعه داده قبل از انتشار و پیوستن به ابر LOD باشد.

۵. روش پیشنهادی

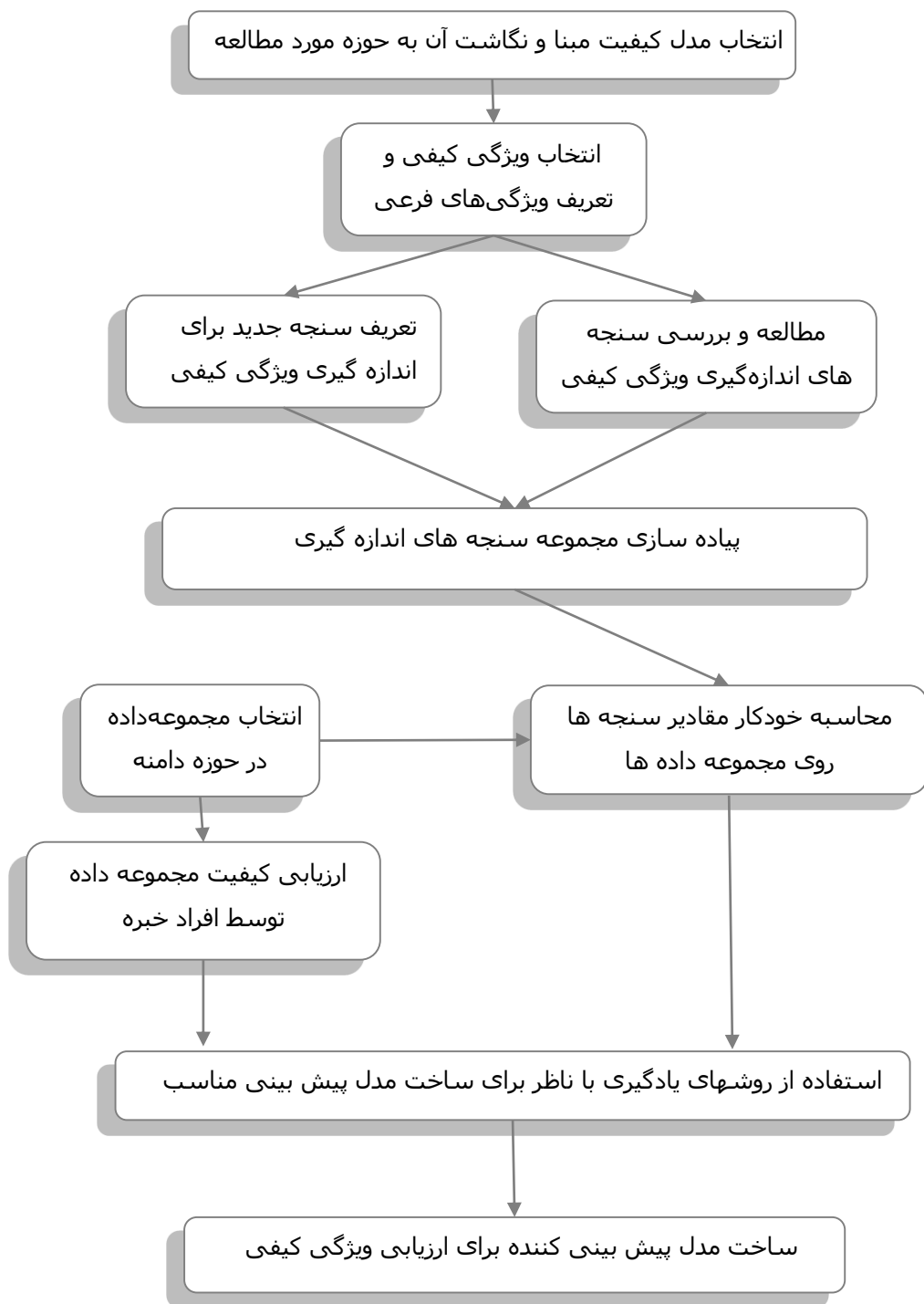
در این بخش، روش پیشنهادی تحقیق در هشت مرحله ارائه میشود. ابتدا مدل کیفیت مبنا انتخاب شده و ویژگی‌های کیفی مدل به حوزه مورد مطالعه (که در این مقاله حوزه داده‌های پیوندی است) نگاشت داده می‌شود. سپس، براساس نگاشت انجام شده، ویژگی‌های کیفی مهم در حوزه مورد مطالعه شناسایی شده و با تعریف ویژگی‌های فرعی، بصورت دقیق توصیف

^۱ Web Crawler

^۲ Scalability

^۳ Practicality

می‌شوند. در این مقاله، ویژگی کیفی "دقت" انتخاب شده و با دو ویژگی کیفی "دقت معنایی" و "دقت نحوی" توصیف شده است. در مرحله سوم، براساس مطالعات گذشته، سنجه‌های اندازه‌گیری هریک از ویژگی‌های فرعی استخراج شده و یا تعریف می‌شوند. سپس، سنجه‌های اندازه‌گیری باید براساس نوع داده‌ها در دامنه مورد مطالعه پیاده‌سازی شوند. در مرحله بعد، با انتخاب چند مجموعه داده، مقادیر سنجه‌ها بصورت خودکار روی مجموعه داده‌های مورد آزمایش، محاسبه می‌شوند. برای استفاده از روش‌های یادگیری باناظر، لازم است کیفیت داده‌ها بصورت تجربی توسط افراد خبره ارزیابی شود. در این مرحله، میزان دقت هریک از مجموعه‌های داده توسط افراد خبره ارزیابی می‌شود و بر مبنای آزمون‌های مطالعه همبستگی، رابطه بین مقادیر کمی سنجه‌های پیشنهادی و میزان دقت داده‌ها مورد بررسی قرار می‌گیرد. سپس با بهره‌گیری از روش‌های یادگیری، سنجه‌های مؤثر در ارزیابی دقت که قابلیت پیش‌بینی قابل قبولی دارند، شناسایی می‌شوند. در نتیجه با استفاده از یک مدل یادگیرنده می‌توان دقت مجموعه داده را پیش‌بینی کرد. در کارهایی نظیر [۳۳، ۳۴] که به لحاظ مفهومی شباهت خوبی به این پژوهش دارند، نیز از همین روش برای پیش‌بینی ویژگی‌های کیفی با استفاده از مقادیر کمی سنجه‌ها استفاده شده است. مراحل روش پیشنهادی بطور خلاصه در شکل (۱) آمده است و هریک از مراحل انجام کار در ادامه شرح داده می‌شود.

شکل (۱) مراحل روش پیشنهادی

۱. انتخاب مدل کیفیت مبنا و نگاشت آن به حوزه مورد مطالعه

ابتدا لازم است تا با مقایسه طبقه‌بندی‌های ابعاد و معیارهای کیفیت در مدل‌ها و چارچوب‌هایی که تا کنون ارائه شده است، مناسب‌ترین مدل به عنوان مدل مبنا انتخاب شود. با توجه به هدف تحقیق، از بین مدل‌ها و چارچوب‌هایی که در جدول ۱ ارائه شد، مدل کیفیت ISO-25012 [۱۱] به عنوان مدل مبنا برای نگاشت به حوزه مورد مطالعه انتخاب شده است. در کارهای دیگری نیز، مدل ISO-25012 به عنوان مبنا انتخاب شده و ارزیابی کیفیت داده براساس ابعاد کیفی این مدل انجام شده است [۲۵، ۵۰]. دلایل انتخاب مدل ISO-25012 در این تحقیق را می‌توان بشرح زیر خلاصه کرد:

- معنا گرا بودن مدل ISO که ویژگی‌های کیفی را به دو دسته کیفیت ذاتی و کیفیت وابسته به سیستم طبقه‌بندی کرده است. این خصوصیت مدل، تفکیک ویژگی‌های کیفی ذاتی داده و نگاشت آنها به بُعد ذاتی کیفیت مجموعه داده پیوندی را ممکن می‌سازد.
 - جامعیت مدل کیفیت که همه ویژگی‌های کیفیت داده که در سایر مدل‌ها وجود دارد، پوشش داده است.
 - ارائه تعاریف دقیق و کامل برای ابعاد کیفی
 - ساختار مناسب و حداقل هم‌پوشانی بین ابعاد کیفی ارائه شده در مدل
 - همه منظوره بودن و قابل سفارشی شدن مدل برای کاربردهای مختلف از جمله داده‌های پیوندی
- همانطور که در شکل (۳-۱) نشان داده شده است، مدل ISO-25012 شامل ۱۵ بُعد کیفیت است که از میان آنها پنج بُعد ذاتی این مدل عبارتند از: دقت، کامل بودن، سازگاری، بهنگامی و اعتبار. براین اساس، ابعاد ذاتی کیفیت داده‌های پیوندی در ادامه شناسایی می‌شوند.

براساس مدل ISO-25012 دیدگاه کیفیت ذاتی وابسته به خود داده، دامنه داده و روابط ممکن بین داده و ابرداده است و پنج بعد دقت، کامل بودن، سازگاری، بهنگامی و اعتبار کیفیت ذاتی داده را تعریف می‌کنند. در حوزه داده‌های پیوندی، دیدگاه کیفیت ذاتی شامل ابعادی است که از یک سو مرتبط با صحت خود داده باشند و از سوی دیگر، قبل از انتشار قابل ارزیابی باشند و و هیچ وابستگی به سایر داده‌های منتشر شده LOD نداشته باشند. نگاشت ابعاد کیفی مدل ISO-9126 به ابعاد کیفیت داده‌های پیوندی در جدول (۲) آمده است.

براساس نگاشت انجام شده بین مدل ISO و کارهای انجام شده در حوزه داده‌های پیوندی، مشخص می‌شود که برخی از معیارهای مدل ISO، بطور مشخص در حوزه داده‌های پیوندی مورد توجه قرار نگرفته است که علامت - در سمت چپ جدول نماینده این دسته از معیارها می‌باشد. با توجه به جدید بودن موضوع داده‌های پیوندی، در کارهای انجام شده در خصوص ارزیابی کیفیت LOD، هنوز به این معیارها پرداخته نشده است و در نتیجه ارزیابی این دسته از معیارها می‌تواند زمینه‌ای برای تحقیقات آتی باشد. از سوی دیگر سه ردیف آخر جدول مربوط به معیارهایی است که خاص داده‌های پیوندی می‌باشد و از آن جاییکه مدل ISO یک مدل همه منظوره می‌باشد، این معیارها در این مدل وجود نداشته است (علامت - در سمت راست جدول). سایر معیارهای کیفی مدل مبنا با استفاده از رابطه یک‌به‌یک یا یک‌به‌چند به معیارهای کیفی داده‌های پیوندی مورد مطالعه نگاشت داده شده‌اند.

جدول (۲) نگاشت ابعاد کیفیت مدل ISO به ابعاد کیفیت داده‌های پیوندی

ابعاد کیفی داده‌های پیوندی								ابعاد کیفی مدل مینا		ردیف
[۵۸]	[۵۷]	[۵۶]	[۵۵]	[۵۴]	[۵۳]	[۵۲]	[۵۱]	نوع	بُعد کیفی	
	*				*	*		I	دقت	۱
	*	*		*		*		I	کامل بودن کفایت داده ارتباط	۲
		*			*	*		I	سازگاری	۳
*		*	*			*		I	اثبات‌پذیری ^۲ شهرت مجوز اصالت ^۳	۴
	*	*				*	*	I	بهنگامی تازگی	۵
						*		IS	دسترسی‌پذیری زمان پاسخ	۶
						*		IS	تنوع	۷
								IS	-	۸
			*					IS	عملکرد	۹
								IS	-	۱۰
								IS	-	۱۱
			*			*		IS	قابلیت فهم قابلیت تفسیر	۱۲
			*			*		S	فراهم بودن	۱۳
								S	-	۱۴
								S	-	۱۵
			*	*				-	-	۱۶
						*		-	-	۱۷
	*	*	*			*		-	-	۱۸
								-	-	

(I: بُعد کیفیت ذاتی، S: بُعد کیفیت وابسته به سیستم و IS: هم کیفیت ذاتی و هم کیفیت وابسته به سیستم)

۲. انتخاب ویژگی کیفی و تعریف ویژگی‌های فرعی

- ^۱ Credibility
- ^۲ Verifiability
- ^۳ Provenance
- ^۴ Currentness
- ^۵ Accessibility
- ^۶ Compliance
- ^۷ Confidentiality
- ^۸ Traceability
- ^۹ Objectivity
- ^{۱۰} Conciseness
- ^{۱۱} Uniqueness

براساس نگاشت انجام شده بین مدل مبنا و حوزه مورد مطالعه، سه بُعد دقت، کامل بودن و سازگاری هم در مدل مبنا و هم در داده‌های پیوندی به‌عنوان کیفیت ذاتی تعریف شده اند. به‌علاوه از آن جاییکه معیار **دقت** یک معیار کیفیت مهم است که هم در کارهای گذشته نیز مورد توجه بسیار قرار گرفته است و هم یک معیار مهم کیفیت ذاتی داده‌های پیوندی است، در این مطالعه به‌عنوان ویژگی کیفی مورد مطالعه انتخاب شده و با دو ویژگی فرعی دقت معنایی و دقت نحوی تعریف می‌شود.

۳. تعریف سنج‌های اندازه‌گیری ویژگی کیفی

سنجه^۱ نماد یا عددی است که (بر مبنای نگاشتی که در تعریف اندازه‌گیری اشاره شد) به یک موجودیت در دنیای واقعی نسبت داده می‌شود تا یک صفت موجودیت را بصورت کمی مشخص نماید. [۵۹، ۶۰] ملاحظاتی که برای تعریف سنج‌ها باید مدنظر قرار گیرند، عبارت‌است از:

- سنج‌ها باید برای یک مدل داده‌ای خاص (مانند مدل رابطه‌ای) تعریف شود.
- برای اندازه‌گیری یک بُعد کیفی مشخص تعریف شود.
- سطح دانه‌بندی اندازه‌گیری (پایگاه داده، جدول، سطر) باید مشخص باشد.
- روش اندازه‌گیری مناسب انتخاب شود و همچنین خطا و همچنین اندازه‌گیری مشخص شود.

در این مرحله، برای تعریف سنج‌های اندازه‌گیری دقت داده‌ها، از مدل GQM استفاده شده است. GQM یک مدل سلسله‌مراتبی است که با تعیین اهداف (شامل تعریف هدف اندازه‌گیری، موضوع اندازه‌گیری، دیدگاه اندازه‌گیری و محیط اندازه‌گیری) شروع می‌شود. سپس، اهداف به مجموعه‌ای از سؤالات تبدیل شده و در نهایت هر پرسش توسط یک یا چند سنج پاسخ داده می‌شود. در برخی موارد، یک سنج می‌تواند برای پاسخ دادن به چند پرسش مورد استفاده قرار گیرد [۶۱]. مراحل انجام کار برای تعریف سنج‌های اندازه‌گیری کیفیت براساس رویکرد GQM در مقاله [۶۲] آمده است. بر این اساس، ۱۵ سنج برای ارزیابی دقت مجموعه داده پیشنهاد شده که تعریف سنج‌ها در مقاله پیشین نویسندگان آمده است. [۶۳]

۴. پیاده‌سازی سنج‌ها با توجه به دامنه کاربرد

به منظور بکارگیری سنج‌های پیشنهادی برای ارزیابی داده‌ها، باید آنها را پیاده‌سازی نمود. برای این منظور، یک ابزار که قادر است به‌طور خودکار مقادیر سنج‌ها را برای هر مجموعه داده ورودی داده شده محاسبه نماید، پیاده‌سازی شده است. برای پیاده‌سازی سنج‌ها از زبان برنامه‌نویسی جاوا (JDK 7 Update 25 x64) به همراه کتابخانه وب معنایی Jena 2.6.3 استفاده شده و همه آزمایش‌ها بر روی یک سرور با مشخصات پردازنده Intel Core i7920 (۲٫۶۶ گیگاهرتز)، ۲۴ گیگابایت حافظه RAM و سیستم عامل Windows 7 اجرا شده است. کد ابزار پیاده‌سازی شده به‌همراه مجموعه داده‌های به‌کار گرفته شده بصورت باز قابل دسترسی است. [۶۴]

۵. انتخاب مجموعه داده مورد آزمایش

برای مشاهده رفتار سنجه روی داده‌های واقعی، مجموعه داده پروژه NeOn^۱ که زیرمجموعه برنامه FP6^۲-EU است، انتخاب شده و مشخصات آنها در جدول (۳) آمده است. همانطور که در این جدول نشان داده شده است، این مجموعه‌ها از نظر دامنه و حجم داده با یکدیگر متفاوت هستند.

جدول (۳) مجموعه‌های داده مورد استفاده در آزمایش

ردیف	مجموعه داده	تعداد سه‌گانه	تعداد نمونه	تعداد کلاس	تعداد ویژگی
۱	FAO Water Areas	5,365	293	7	19
۲	Water Economic Zones	25,959	693	22	127
۳	Large Marine Ecosystems	6,006	358	9	31
۴	Geopolitical Entities	22,725	312	11	101
۵	ISSCAAP Species Classification	368,619	23,856	22	93
۶	Species Taxonomic Classification	318,153	11,738	5	26
۷	Commodities	28,210	1,394	6	19
۸	Vessels	2,118	120	6	22

۶. محاسبه خودکار مقادیر سنجه‌ها روی مجموعه داده

در این مرحله، سنجه‌های پیشنهادی روی هشت مجموعه داده ورودی محاسبه اعمال شده و مقدار هر سنجه به‌طور خودکار محاسبه شده است. جدول (۴) مقادیر سنجه‌های پیشنهادی را برای هر یک از مجموعه داده‌های مورد آزمایش نشان می‌دهد.

جدول (۴): مقادیر سنجه‌های پیشنهادی برای مجموعه‌های داده مورد آزمایش

ردیف	سنجه	DS1	DS2	DS3	DS4	DS5	DS6	DS7	DS8
۱	Miss_Prj_Vlu	0.67	0.26	0.44	0.59	0.15	0.62	0.70	0.67
۲	Avg_MPV	0.67	0.24	0.44	0.59	0.13	0.63	0.70	0.66
۳	Msspl_Prj_Vlu	0.84	1.00	0.85	1.00	0.95	0.95	0.85	0.83
۴	Msspl_Cls	0.58	0.45	0.55	0.44	0.39	0.58	0.32	0.41
۵	Msspl_Prj	0.71	0.55	0.67	0.55	0.50	1.00	0.17	0.17
۶	Out_Prj_Vlu	0.84	0.81	0.78	0.78	0.12	0.04	0.70	0.11
۷	Imp_DT	1.00	1.00	1.00	1.00	0.57	0.52	1.00	1.00
۸	Und_Cls	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00
۹	Und_Prj	1.00	0.72	1.00	1.00	0.99	1.00	0.91	1.00
۱۰	Dsj_Cls	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00
۱۱	Dsj_Prj	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00
۱۲	FP	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00
۱۳	IFP	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00
۱۴	Misplc_Cls_Prj	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00

^۱ Networked Ontology

^۲ European Sixth Framework Programme: http://ec.europa.eu/research/fp6/index_en.cfm

۷. ارزیابی تجربی کیفیت مجموعه داده توسط افراد خبره

فرایندی برای ارزیابی تجربی کیفیت مجموعه داده استفاده شده است، مبتنی بر فرایند آزمایشات مهندسی نرم افزار است [۶۵]. این فرایند شامل چهار مرحله تعریف آزمایش، طرح ریزی آزمایش، انجام آزمایش و تحلیل نتایج است که در ادامه هریک از این مراحل به تفصیل شرح داده می شود.

۷-۱- تعریف آزمایش: ابتدا اهداف آزمایش بر اساس مسأله ای که باید حل شود، بطور مشخص تعریف می شود. در این آزمایش هدف اصلی، پیدا کردن سنجه هایی است که با بُعد کیفی دقت مجموعه داده رابطه دارند. به عبارت دیگر، هدف پیدا کردن زیرمجموعه ای از سنجه های پیشنهادی است که می توانند به عنوان شاخص برای پیش بینی دقت داده ها مورد استفاده قرار گیرند. بنابراین به منظور تعریف دقیق تر هدف اصلی، اهداف فرعی زیر (براساس ویژگی های فرعی) قابل تعریف است:

- ارزیابی دقت معنایی مجموعه داده RDF از دیدگاه منتشرکننده داده در محیط داده های پیوندی
- ارزیابی دقت نحوی مجموعه داده RDF از دیدگاه منتشرکننده داده در محیط داده های پیوندی

۷-۲- طراحی آزمایش: در این مرحله، چگونگی و شرایط انجام آزمایش ارائه می شود. طراحی آزمایش در پنج فاز

زیر انجام می شود:

- **انتخاب محیط:** محیط این آزمایش، یک محیط برخط است که با طراحی یک پرسش نامه، داده های آزمایش جمع آوری شده است. جامعه آماری تحقیق از متخصصین رشته نرم افزار کامپیوتر انتخاب شده اند که آشنایی کامل با حوزه داده های پیوندی داشته و حداقل در یک پروژه عملی این حوزه مشارکت داشته اند.
- **تدوین فرضیه های آزمایش:** پس از انتخاب محیط، هدف آزمایش در قالب فرضیه ها بصورت دقیق و رسمی تعریف می شود. در برخی آزمایش ها دو فرضیه صفر^۱ و جایگزین^۲ تعریف می شود. فرضیه صفر بیان می کند که هیچ الگو و رابطه ای بین داده های آزمایش وجود ندارد که محقق به دنبال رد کردن آن است. در مقابل این فرضیه، فرضیه جایگزین تعریف می شود که مطلوب است و فرضیه صفر را رد می کند. با توجه به اهداف آزمایش، فرضیه مطلوب زیر قابل تعریف است: **"رابطه معناداری بین بعد کیفی دقت با زیرمجموعه ای از سنجه های پیشنهادی وجود دارد"**
- **انتخاب متغیرها:** برای انجام آزمایش، فرضیه ها باید به مجموعه ای از متغیرهای مستقل و وابسته قابل اندازه گیری نگاشت داده شوند. از آن جایی که ابعاد کیفیت به سهولت قابل اندازه گیری نیستند، می توان سنجه ها را اندازه گیری نموده و به عنوان شاخص برای اندازه گیری ابعاد کیفیت استفاده کرد. در نتیجه، براساس هدف این آزمایش که پیدا کردن رابطه سنجه های پیشنهادی با ابعاد ذاتی کیفیت داده است، سنجه ها به عنوان متغیرهای مستقل و ابعاد کیفیت به عنوان متغیرهای وابسته تعریف می شوند. بنابراین در این مطالعه، ۱۵ متغیر مستقل (متناظر یا سنجه های پیشنهادی) و ۲ متغیر وابسته (متناظر با اهداف آزمایش) وجود دارد.
- **انتخاب جامعه آماری:** برای انتخاب جامعه آماری از روش نمونه گیری احتمالی طبقه بندی شده استفاده شده است. به این صورت که افراد خبره موردنظر از بین متخصصین نرم افزار که هم آشنایی کامل با حوزه

^۱ Null hypothesis

^۲ Alternative hypothesis

داده‌های پیوندی داشته و هم به صورت عملی در پروژه‌های مرتبط با داده‌های پیوندی همکاری داشته‌اند، انتخاب شده‌اند. این افراد شامل ۲۴ نفر از سه مجموعه محققین آزمایشگاه DERI^۱ دانشگاه ایرلند (اولین مرکز تحقیقاتی که در حوزه وب معنایی و داده‌های پیوندی فعالیت می‌کند)، آزمایشگاه LS^۳ دانشگاه رایرسون کانادا و آزمایشگاه فناوری وب^۳ دانشگاه فردوسی می‌باشند. افراد منتخب، حداقل دارای مدرک کارشناسی ارشد بوده و در حال حاضر دانشجوی دکتری و یا استاد دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی فوق می‌باشند.

- **موضوع آزمایش:** موضوع مورد آزمایش، هشت مجموعه داده‌ای است که در بخش قبل، مقادیرسنجه‌های پیشنهادی برای آنها محاسبه شده است. همانطور که اشاره شد، این هشت مجموعه داده هم از نظر دامنه و هم از نظر حجم داده با یکدیگر متفاوت هستند. برای توزیع مناسب پرسش‌نامه بین افراد، از روش نمونه‌گیری احتمالی طبقه‌بندی شده استفاده شده است. به این ترتیب که ابتدا افراد خبره براساس سطح خبرگی به سه دسته تقسیم شده‌اند. سپس هریک از هشت مجموعه داده مورد آزمایش توسط سه فرد خبره با سطح خبرگی متفاوت ارزیابی شده تا نتایج از قابلیت اطمینان بیشتری برخوردار باشد.

۷-۳- در این مرحله نحوه انجام آزمایش در دو بخش اجرای آزمایش و اعتبارسنجی نتایج ارائه می‌شود.

- **اجرای آزمایش:** پرسش‌نامه‌ای که برای این آزمایش طراحی شده است، به زبان انگلیسی و به صورت یک فرم الکترونیکی تدوین شده که از طریق پست الکترونیکی بین افراد توزیع شده است. همچنین یک دستورالعمل برای تکمیل پرسش‌نامه تهیه شده که شامل هدف آزمایش، تعاریف ابعاد کیفیت و مقادیر محاسبه شده سنجه‌ها برای مجموعه داده مورد ارزیابی است. پرسش‌نامه طراحی شده دارای دو پرسش اصلی متناظر با دو هدف تعریف شده (ارزیابی دقت نحوی و ارزیابی دقت معنایی) می‌باشد. در این پرسش‌نامه از افراد خواسته شده تا نظر خود را در مورد دقت معنایی و دقت نحوی مجموعه داده مشخص نمایند. لذا برای هر پرسش، پاسخ‌های پنج گزینه‌ای ارائه شده که گزینه اول به معنی کیفیت نامطلوب^۴، گزینه دوم: کیفیت پایین^۵، گزینه سوم: کیفیت قابل قبول^۶، گزینه چهارم: کیفیت خوب^۷ و گزینه پنجم: کیفیت عالی^۸ می‌باشد. همچنین، به ازای هر پرسش از افراد خواسته شده تا مشخص نمایند از چه سنجه‌هایی برای ارزیابی هریک از ابعاد کیفیت استفاده کرده‌اند. با این روش، سنجه‌های پیشنهادی بصورت ضمنی توسط افراد خبره مورد استفاده قرار می‌گیرد.
- **اعتبارسنجی نتایج:** برای این منظور، باید قابلیت اعتماد (پایایی) پرسش‌نامه اندازه‌گیری شود. منظور از اعتبار یا پایایی پرسش‌نامه این است که اگر صفت‌های مورد سنجش با همان وسیله و تحت شرایط مشابه و در زمان‌های مختلف مجدداً اندازه‌گیری شوند، نتایج تقریباً یکسان حاصل می‌شود. این روش برای محاسبه هماهنگی درونی ابزار اندازه‌گیری از جمله پرسش‌نامه‌ها یا آزمون‌هایی که خصیصه‌های مختلف را اندازه‌گیری

^۱ Digital Enterprise Research Institute: <http://www.deri.ie/>

^۲ Laboratory for Systems, Software and Semantics: <http://ls3.rnet.ryerson.ca>

^۳ Web Technology LAB: <http://wtlab.um.ac.ir>

^۴ Undesirable

^۵ Poor

^۶ Acceptable

^۷ Good

^۸ Perfect

می‌کنند، به کار می‌رود. در این گونه ابزارها، پاسخ هر پرسش می‌تواند مقادیر عددی مختلف را اختیار کند. برای محاسبه پایایی ابزار اندازه‌گیری، شیوه‌های مختلفی به کار برده می‌شود که از آن جمله می‌توان به روش آلفای کرونباخ اشاره کرد [۶۶]. براساس نتایج آزمون آلفای کرونباخ، مقدار آلفا برای کل پرسش‌نامه ۰,۷۳۴ حاصل شد که نشان می‌دهد پرسش‌نامه تحقیق از قابلیت اعتماد مناسب برخوردار است. همچنین مقادیر آلفا به ازای حذف هر پرسش محاسبه شد و مقادیر آنها از مقدار پایایی کل پرسش‌نامه کمتر شد. به عبارت دیگر، با حذف هیچ یک از پرسش‌ها، قابلیت اعتماد پرسش‌نامه افزایش نمی‌یابد که این مسأله نشان‌دهنده همبستگی درونی بین اجزای پرسش‌نامه است.

۴-۷- جمع‌آوری و تحلیل نتایج: برای تحلیل نتایج از آزمون *Spearman* استفاده شده که میزان همبستگی بین دو متغیر فاصله‌ای یا نسبی را برای داده‌های با توزیع غیرنرمال محاسبه می‌کند. تحلیل نتایج این آزمون براساس مقادیر دو پارامتر *Rho* و *p-Value* می‌باشد. پارامتر *Rho* میزان و جهت همبستگی را نشان می‌دهد و مقدار آن بین +۱ و -۱ است. هدف این مطالعه، اثبات فرضیه اول آزمایش است. به عبارت دیگر، هدف ما بررسی ارتباط بین سنجه‌های پیشنهادی و بعد کیفی دقت است. برای این منظور، ابتدا سنجه‌هایی که توسط افراد خبره برای ارزیابی هر یک از ابعاد کیفی مورد استفاده قرار گرفته است، با سنجه‌های که برای هر یک از ابعاد با استفاده از روش *GQM* تعریف شده‌اند، مقایسه می‌شود. سپس، با استفاده از آزمون *Spearman*، میزان همبستگی بین مقادیر سنجه‌های پیشنهادی (که به صورت خودکار محاسبه شده‌اند) و مقادیر ابعاد کیفی (حاصل از نظرسنجی افراد خبره) مورد تحلیل قرار گرفت. نتایج نشان داد که بین بعد کیفی دقت با اکثر سنجه‌ها وابستگی وجود دارد. نتایج این آزمون به همراه خلاصه مباحث فوق در جداول (۵) آمده است. در این جدول، حرف 'G' نشان‌دهنده آن است که سنجه با استفاده از رویکرد *GQM*، برای بُعد کیفی تعریف شده است. حرف 'E' به معنی آن است که سنجه توسط افراد خبره برای ارزیابی بُعد کیفی استفاده شده است. حرف 'S' به معنی آن است که براساس آزمون *Spearman*، رابطه معناداری بین سنجه و بُعد کیفی وجود دارد.

همان‌طور که در این جدول مشاهده می‌شود، در مجموع تعداد ۱۵ سنجه برای ارزیابی دقت مجموعه داده با استفاده از رویکرد *GQM* تعریف شده است (مقادیری که در جدول فوق دارای حرف 'G' می‌باشند). از بین آنها، ۱۱ سنجه توسط افراد خبره و آزمون تأیید شده‌اند (G-E-S)، و ۳ مورد فقط توسط آزمون (G-S) تأیید شده‌اند. بنابراین ۱۱ مورد (۷۳٪) از سنجه‌های پیشنهادی، توسط هم افراد خبره و هم آزمون تأیید شده‌اند. تنها یک مورد از سنجه‌های پیشنهادی بنام *Avg_MPV* با استفاده از این دو روش تأیید نشده که با علامت G در ردیف دوم جدول قرار دارد. نکته قابل توجه دیگر اینست که در این جدول، وضعیت 'E-S' مشاهده نمی‌شود. به عبارت دیگر، سنجه‌هایی که برای بُعد کیفی دقت تعریف نشده‌اند، ولی توسط افراد خبره برای ارزیابی ابعاد کیفی انتخاب شده‌اند، توسط آزمون *Spearman* تأیید نشده‌اند.

جدول (۵) تحلیل نتایج مقایسه و آزمون همبستگی برای سنجه‌های پیشنهادی

ردیف	سنجه‌ها	دقت معنایی	دقت نحوی
۱	Miss_Prpr_Vlu	G-E-S	-
۲	Avg_MPV	G	-
۳	Msspl_Prpr_Vlu	G-E-S	
۴	Msspl_Cls	G-E-S	E
۵	Msspl_Prpr	G-E-S	E
۶	Out_Prpr_Vlu	G-E-S	G-E-S
۷	Im_DT	G-E-S	G-E-S
۸	Und_Cls	-	G-E-S
۹	Und_Prpr	-	G-E-S

ردیف	سنجه‌ها	دقت معنایی	دقت نحوی
۱۰	Dsj_Cls	-	G-S
۱۱	Dsj_Prpr	-	G-E-S
۱۲	FP	-	G-S
۱۳	IFP	-	G-E-S
۱۴	Misplc_Cls_Prpr	-	G-E-S
۱۵	Msusg_Prpr	-	G-S

بر مبنای تحلیل فوق، می‌توان نتیجه گرفت که سنجه‌های مطلوب، سنجه‌هایی هستند که توسط افراد خبره، آزمون یا هر دو تأیید شده باشند. بنابراین ۱۴ سنجه مطلوب است و فقط یک سنجه توسط افراد خبره یا آزمون *Spearman* تأیید نشده است. بر اساس این نتایج، می‌توان گفت که فرضیه اول در خصوص وجود وابستگی و ارتباط معنادار بین سنجه‌های پیشنهادی و بعد کیفی دقت است، با دقت ۹۳٪ اثبات می‌شود.

۸. پیش‌بینی کیفیت داده‌ها با استفاده از روش‌های یادگیری

به منظور بررسی قابلیت پیش‌بینی دقت هر مجموعه داده RDF توسط سنجه‌های پیشنهادی، از روش‌های یادگیری استفاده شده است. هدف از بکارگیری این روش‌ها، ساخت یک مدل یادگیری است که قادر باشد بر اساس مقادیر محاسبه شده برای سنجه‌های مؤثر، مقدار ابعاد کیفی یک مجموعه داده را پیش‌بینی کند. برای این منظور، از نرم‌افزار WEKA^۱ که یک نرم‌افزار متن‌باز است و در اکثر کارهای مشابه به‌کار گرفته شده، استفاده شده است. ابتدا از یکی از روش‌های انتخاب صفات^۲ بنام تحلیل مؤلفه‌های اصلی^۳ (weka.attributeSelection.PrincipalComponents)، برای انتخاب سنجه‌های اصلی هر یک از ابعاد کیفی شش‌گانه استفاده شده است. سپس بر مبنای سنجه‌های انتخاب شده، چهار مدل یادگیری برای پیش‌بینی مقادیر ابعاد کیفی مورد آزمایش قرار گرفته و بر اساس مقایسه میزان خطای این روش‌ها، مناسب‌ترین مدل به‌عنوان مدل نهایی پیش‌بینی انتخاب شده است. چهار مدل یادگیری که برای پیش‌بینی مقادیر ابعاد کیفی مورد استفاده قرار گرفته‌اند، عبارتند از: یک مدل رگرسیون (Logistic Regression)، یک درخت تصمیم (J48) و دو روش شبکه عصبی (MultiLayerPerceptron (RBFNetwork) ، می‌باشد. از مدل رگرسیون برای پیش‌بینی احتمال وقوع یک رویداد با تبدیل نقاط داده به منحنی لجستیک استفاده می‌شود. روش MultiLayerPerceptron یک روش طبقه‌بندی است که بر اساس انتشار پس‌رو^۴ نمونه‌ها را طبقه‌بندی می‌کند و در روش RBFNetwork، طبقه‌بندی با استفاده از پیاده‌سازی یک شبکه مبتنی بر شعاع گوسی نرمال^۵ انجام می‌شود. همچنین درخت تصمیم، یکی از روش‌های یادگیری پیش‌گو است که مقادیر متغیرهای وابسته را بر اساس مجموعه‌ای از مقادیر متغیرهای مستقل به‌دست می‌آورند. بنابراین، چهار مدل مورد استفاده هدف آزمایش را با استفاده از روش‌های متفاوت برآورده کرده و داده‌های آزمایش را طبقه‌بندی می‌کنند.

^۱ Waikato Environment for Knowledge Analysis

^۲ Attribute Selection

^۳ Principal Component Analysis (PCA)

^۴ Back Propagation

^۵ Normalized Gaussian Radial

در کارهای مشابه که از روش‌های یادگیری برای پیش‌بینی استفاده شده است [۳۳، ۳۴] دقت مدل پیش‌بینی براساس دو معیار خطا سنجیده می‌شود که عبارتند از میانگین قدرمطلق خطا (MAE)^۱ و ریشه میانگین مربع خطا (RMSE)^۲. در این دو روش، خطای تخمین براساس تفاوت مقدار واقعی و مقدار پیش‌بینی شده تعیین می‌گردد. هرچه مقادیر این دو خطا کمتر باشد، کارایی مدل بیشتر است و هرچه تفاوت بین این دو مقدار کمتر باشد، پایداری مدل بیشتر است.

جدول (۶) مقادیر خطاهای MAE و RMSE را براساس خروجی نرم‌افزار WEKA، برای چهار مدل یادگیری فوق گزارش می‌کنند که در آن‌ها شش مجموعه داده مقایسه شده متناظر با ابعاد کیفی شش‌گانه هستند و مقدار خطا پس از اعمال چهار مدل یادگیری روی شش مجموعه داده مورد مقایسه قرار گرفته است. در این جدول در سطر، برای هر مدل دو مقدار ارائه شده که مقدار بالایی آن ریشه میانگین مربع خطا (RMSE) و مقدار پایینی، میانگین قدرمطلق خطا (MAE) است.

جدول (۶) مقایسه مقدار خطا در چهار روش یادگیری

ابعاد فرعی کیفی	MLP	RBFNETWORK	LOGISTIC	J48
دقت معنایی	0.47	0.49	0.49	0.5
	0.34	0.36	0.35	0.41
دقت نحوی	0.48	0.54	0.5	0.49
	0.39	0.41	0.39	0.4

براساس مقایسه خطاهای گزارش شده برای چهار مدل، مشخص می‌شود که مقدار خطا در روش اول که (MLP) MultiLayerPerceptron می‌باشد، کمتر از سایر روش‌هاست. بنابراین، این روش به‌عنوان مدل پیش‌بینی مناسب انتخاب شده و بر اساس آن، مدل پیش‌بینی دقت مجموعه داده ایجاد شده است. برای ارزیابی دقت مدل‌های پیش‌بینی، از دو روش محاسبه خطای MAE و RMSE استفاده شده است که مقادیر این دو خطا در جدول (۷) نشان داده شده است. با توجه به اینکه مقادیر دقت، یک عدد صحیح بین ۱ تا ۵ است، می‌توان کران بالا و پایین این خطا را بدست آورد. با توجه به حجم کم داده‌های آموزش مدل، مشاهده می‌شود که حتی در بدترین حالت، دقت مدل‌های پیش‌بینی قابل قبول است.

جدول (۷) خطای محاسبه شده برای مدل پیش‌بینی MLP

ابعاد کیفی	RMSE	MAE	حداقل دقت	حداکثر دقت
دقت معنایی	0.44	0.32	٪۸۰	٪۹۷
دقت نحوی	0.50	0.47	٪۸۰	٪۹۰

حال که دقت مدل پیش‌بینی مشخص شد، می‌توان کیفیت مجموعه‌های داده جدید را با استفاده از مدل پیش‌بینی MultiLayerPerceptron (MLP) ارزیابی نمود. ورودی این مدل مقادیر سنجه‌های اصلی است و خروجی مورد انتظار، مقادیر بین ۱ تا ۵ خواهد بود که براساس مدل، مقدار ۱ نشان‌دهنده دقت غیرقابل قبول و مقدار ۵، دقت عالی است.

۶. ارزیابی مقایسه‌ای رویکرد پیشنهادی

^۱ Mean Absolute Error (MAE)

^۲ Root Mean Square Error (RMSE)

در این بخش، رویکرد پیشنهادی با روش‌های مشابه ارزیابی کیفیت داده‌های پیوندی که در بخش «؟؟؟؟؟» بررسی شد، مقایسه می‌شود. نتیجه این مقایسه در جدول (۸) ارائه شده است. همانطور که این جدول نشان داده شده، روش پیشنهادی با سایر روش‌های ارزیابی کیفیت داده‌های پیوندی از نظر هدف، نوع سطح داده، درجه خودکارسازی، روش بازیابی و ابعاد کیفیت مورد مقایسه قرار گرفته است. براساس هدف کارهای گذشته مشخص می‌شود که در همه روش‌ها، ارزیابی کیفیت پس از انتشار داده صورت پذیرفته است و هیچ روشی به ارزیابی پیش از انتشار نپرداخته است. همچنین از نظر درجه خودکارسازی، تنها یک روش ارزیابی بصورت کاملاً خودکار و با استفاده از ابزار انجام شده که در این روش فقط کیفیت پیوند پس از انتشار داده‌ها مورد ارزیابی قرار گرفته است. بنابراین، رویکرد پیشنهادی از نظر هدف، درجه خودکارسازی و همچنین ابعاد کیفی مورد ارزیابی، با سایر کارهای انجام شده متمایز است.

جدول (۸) ارزیابی مقایسه‌ای رویکرد پیشنهادی

ابعاد کیفیت ارزیابی شده	روش	درجه خودکارسازی			سطح داده			هدف	مرجع
		کاملاً خودکار	نیمه- خودکار	دستی	مجموعه داده	گراف RDF	سه‌گانه		
سازگاری، دقت، اختصار	پرس‌وجو			✓			✓	ارزیابی فراداده معنایی	Lei 07
اصالت	ابزار		✓				✓	ارزیابی اعتماد داده‌های وب	Hartig 08
سازگاری، بهنگامی، دقت، کامل- بودن، دسترسی پذیری، قابلیت فهم، ارتباط، اعتبار، قابلیت تفسیر، بی- طرفی، امنیت، تنوع، مجوز	ابزار		✓		✓	✓	✓	فیلتر کردن اطلاعات وب	Bizer 09
سازگاری، دقت	ابزار		✓				✓	یکپارچگی داده- های وب	Bohm 10
کامل بودن، پیوندپذیری	ابزار	✓			✓	✓		ارزیابی کیفیت پیوند	Gueret 11
دسترسی پذیری، پیوندپذیری، مجوز، کارایی، قابلیت تفسیر	پرس‌وجو				✓	✓	✓	ارزیابی داده‌های پیوندی منتشرشده	Hogan 12
سازگاری، بهنگامی، کامل بودن، اعتبار، اختصار	ابزار		✓				✓	یکپارچگی داده‌ها	Mendes 12
دقت، بهنگامی، کامل بودن، اختصار	پرس‌وجو					✓	✓	ارزیابی داده‌های پیوندی منتشرشده	Furber 11
دقت معنایی، دقت نحوی	ابزار	✓			✓		✓	روش مبتنی بر یادگیری برای ارزیابی داده‌های پیوندی	رویکرد پیشنهادی

۷. پاسخ به سوالات پژوهش

براساس ارزیابی‌های انجام‌شده، می‌توان نتیجه می‌گرفت روش ارائه شده روشی درست، منطقی و امیدوارکننده است و با توجه به نتایج بدست آمده از آزمایش‌ها می‌توان بدین ترتیب به پرسش‌های اصلی پژوهش پاسخ داد.

۱. مجموعه‌ای از سنجه‌های معتبر وجود دارد که قابلیت ارزیابی خودکار دقت یک مجموعه داده را دارند. به عبارت دیگر، رابطه معناداری بین سنجه‌های پیشنهادی و دقت داده‌های پیوندی وجود دارد که می‌توان با استفاده از مقادیر سنجه‌ها، کیفیت یک مجموعه داده را پیش‌بینی نمود. این نکته را شاید بتوان مهم‌ترین دستاورد این پژوهش به حساب آورد.
۲. با استفاده از روش پیشنهادی، منتشرکنندگان داده‌ها قادرند تا بصورت کاملاً خودکار، سطح کیفیت مجموعه داده خود را قبل از انتشار ارزیابی کنند. در این صورت منتشرکنندگان داده می‌توانند داده‌های خود را قبل از پیوستن به ابر داده‌های پیوندی بازبینی و اصلاح کرده و از انتشار داده‌های بی‌کیفیت جلوگیری نمایند.
۳. روش پیشنهادی، خاصیت تعمیم‌پذیری دارد. به عبارت دیگر، از این روش می‌توان برای ارزیابی سایر ابعاد کیفیت داده‌های پیوندی که قبل از انتشار قابل اندازه‌گیری هم استفاده نمود.

۸. چالش‌های پژوهش

در اجرای این پژوهش، موانع و چالش‌هایی وجود داشته که مهم‌ترین آنها را می‌توان در سه مورد زیر خلاصه کرد:

- **پیدا کردن مجموعه داده مناسب**

یکی از چالش‌های اصلی پژوهش، پیدا کردن مجموعه داده مناسب بوده است. براساس فرضیات پژوهش که در فصل اول اشاره شد، منظور از مجموعه داده مناسب در این پژوهش، مجموعه‌ای است که در آن داده به همراه شما وجود داشته باشد، درحالی‌که در اکثر مجموعه‌های داده منتشر شده، فقط نمونه‌ها بصورت باز قابل دسترسی است و ساختار هستان‌شناسی (شما می‌توانید استفاده) منتشر نشده است. از سوی دیگر، هدف رویکرد پیشنهادی ارزیابی کیفیت پیش از انتشار است، ولی از آنجایی‌که داده‌های منتشر نشده قابل دسترسی بصورت باز نمی‌باشند، از داده‌های منتشر شده برای تست مدل استفاده شده است و در این داده‌ها برخی مشکلات از قبیل خطاهای نحوی وجود ندارد. این مسأله باعث شده که مقدار برخی سنجه‌ها که مشکلات دقت نحوی و سازگاری را اندازه‌گیری می‌کنند، برای همه مجموعه‌های داده مورد آزمایش یکسان بوده و در مدل یادگیری، به‌عنوان سنجه‌های بی‌تأثیر شناخته شوند و در نتیجه در پیش‌بینی کیفیت ذاتی داده نیز مورد استفاده قرار نگیرند. بنابراین، چنانچه بتوان سنجه‌های پیشنهادی را روی داده‌های منتشر نشده اعمال کرد، بطور یقین سنجه‌های مؤثر بیشتری انتخاب شده و دقت مدل پیش‌بینی افزایش می‌یابد. به‌همین دلیل، انتخاب مجموعه‌های داده‌ای که برای استفاده در رویکرد پیشنهادی مناسب‌تر هستند، از چالش‌های اصلی کار بوده است.

- **وارد شدن داده‌ها از سایر منابع داده**

از آنجایی‌که هدف پژوهش، ارزیابی کیفیت ذاتی یک مجموعه داده پیش از انتشار بوده است، تمرکز رویکرد پیشنهادی بر ارزیابی یک مجموعه داده بصورت مجزا و بدون وابستگی به سایر منابع داده قرار گرفته است. بنابراین، وارد شدن^۱ داده‌ها از سایر منابع که بر نتیجه ارزیابی مؤثر است، یکی دیگر از موانع کار برای ارزیابی مجموعه‌های مورد آزمایش بوده است.

- **محدود بودن افراد خبره در حوزه داده‌های پیوندی**

^۱ Import

همان طور که در استراتژی ارزیابی اشاره شد، لازمه ارزیابی تجربی مدل پیشنهادی، نظرسنجی از افراد خبره است. با توجه به نوظهور بودن وب معنایی و به خصوص داده‌های پیوندی، تعداد افراد خبره در این حوزه بسیار محدود است و این مسأله هم باعث تأخیر در اجرای فرایند ارزیابی شده و هم بر دقت نتایج کار تأثیر گذار بوده است.

۹. نتیجه گیری و کارهای آتی

هدف این مقاله، ارائه یک رویکرد مبتنی بر سنجه برای ارزیابی کیفیت ذاتی داده‌های پیوندی بوده است. برای این منظور، ابتدا با مطالعه مدل‌ها، استانداردها و چارچوب‌های ارزیابی کیفیت داده، ابعاد و معیارهای کیفی داده که توسط این مدل‌ها ارائه شده است، مورد مقایسه قرار گرفت و مدل ISO-25012 به عنوان مدل مبنا انتخاب شد. سپس با مطالعه کارهای انجام شده در خصوص کیفیت داده‌های پیوندی، ابعاد کیفی مدل به ابعاد کیفی داده‌های پیوندی نگاشت داده شد و سپس بعد دقت داده انتخاب شد. سپس با استفاده از رویکرد GQM، سنجه‌های اندازه‌گیری برای ارزیابی دقت مجموعه داده تعریف و پیاده سازی شد. در مرحله بعد، چند مجموعه داده برای آزمایش انتخاب شده و مقادیر سنجه‌های پیشنهادی بصورت خودکار برای آنها محاسبه شد. سپس، دقت (نحوی و معنایی) هر یک از مجموعه‌های داده مورد آزمایش با استفاده از نظرسنجی از افراد خبره ارزیابی شده و با استفاده از روش‌های مطالعه همبستگی، ارتباط بین مقادیر کمی سنجه‌های پیشنهادی و دقت مجموعه داده مورد بررسی قرار گرفت. در پایان، با استفاده از تحلیل نتایج چهار روش یادگیری، مدل پیش بینی کننده با استفاده MLP پیشنهاد شد. ورودی این مدل مقادیر ۱۴ سنجه اندازه‌گیری است و خروجی مورد انتظار دقت مجموعه داده است که مقدار آن بین ۱ (دقت غیرقابل قبول) تا ۵ (دقت عالی) خواهد بود. گرچه نتایج ارزیابی روش پیشنهادی رضایت‌بخش و قابل قبول است، ولی برای رفع چالش‌های اشاره شده در بخش ۸، دو مسیر برای توسعه و بهبود چارچوب ارائه شده وجود دارد که در پژوهش‌های آتی دنبال خواهد شد.

نخست اینکه، چارچوب پیشنهادی به نحوی توسعه یابد که بصورت آنلاین و با استفاده از Sparql بر روی هر مجموعه داده LOD قابل اعمال باشد. در حال حاضر، چارچوب پیشنهادی، بصورت برون خط اجرا می‌شود و بر روی مجموعه داده‌هایی قابل اعمال است که امکان دریافت مجموعه داده بصورت کامل وجود داشته باشد. چنانچه این چارچوب به گونه‌ای بهبود یابد که قابلیت استفاده بصورت آنلاین را داشته باشد، می‌توان کیفیت ذاتی هر مجموعه داده ابر LOD را ارزیابی نمود.

دیدگاه دوم برای بهبود چارچوب پیشنهادی، در خصوص قابلیت اجرا روی سایر قالب‌های داده پیوندی است. در حال حاضر، چارچوب پیشنهادی برای مجموعه داده‌هایی قابل استفاده است که به قالب RDF توصیف شده باشند. یکی از مسیرهای آتی در راستای توسعه چارچوب، آن است که قابل استفاده برای سایر قالب‌های داده‌های وب معنایی باشد تا نیازی به تبدیل داده به قالب RDF نباشد. همچنین لازم است تا یک نسخه عملیاتی برای منتشرکنندگان مجموعه داده چارچوب تهیه شود تا از طریق یک صفحه کاربری مناسب و با در اختیار داشتن یک دستورالعمل، بتوانند از آن استفاده نمایند.

مراجع

1. Zaveri, A., Rula, A., Maurino, A., Pietrobon, R., Lehmann, J. and Auer, S. *Quality assessment for linked data: A survey*. Semantic Web. 2016. 7 (1), p.63-93.
2. Chen, P. and W. Garcia. *Hypothesis generation and data quality assessment through association mining*. in *Cognitive Informatics (ICCI), 2010 9th IEEE International Conference on*. 2010. IEEE.

3. Hogan, A., A. Harth, A. Passant, S. Decker, and A. Polleres. *Weaving the pedantic web*. in *3rd International Workshop on Linked Data on the Web (LDOW2010)*. 2010. Raleigh, North Carolina.
4. Fürber, C. and M. Hepp, *Using semantic web resources for data quality management*, in *Knowledge Engineering and Management by the Masses*. 2010, Springer. p. 211-225.
5. Hartig, O. and J. Zhao, *Using Web Data Provenance for Quality Assessment*. SWPM, 2009. **526**.
6. Lei, Y., A. Nikolov, V. Uren, and E. Motta. *Detecting Quality Problems in Semantic Metadata without the Presence of a Gold Standard*. in *5th International EON Workshop at International Semantic Web Conference (ISWC'07)*. 2007. Busan, Korea.
7. Brüggemann, S. and F. Grüning, *Using ontologies providing domain knowledge for data quality management*, in *Networked Knowledge-Networked Media*. 2009, Springer. p. 187-203.
8. Bizer, C., T. Heath, and T. Berners-Lee, *Linked data-the story so far*. International journal on semantic web and information systems 2009. **5** (3): p. 1-22.
9. Behkamal, B., M. Kahani, S. Paydar, M. Dadkhah, and E. Sekhavaty. *Publishing Persian linked data; challenges and lessons learned*. in *5th International Symposium on Telecommunications (IST)*. 2010. IEEE.
10. Madnick, S.E., R.Y. Wang, Y.W. Lee, and H. Zhu, *Overview and framework for data and information quality research*. Journal of Data and Information Quality (JDIQ), 2009. **1**(1): p. 2.
11. ISO, *ISO/IEC 25012- Software engineering - Software product Quality Requirements and Evaluation (SQuaRE)*, in *Data quality model*. 2008.
12. Naumann, F. and C. Rolker. *Assessment methods for information quality criteria*. in *5'th Conference on Information Quality 2000*. Cambridge, MA.
13. Jarke, M. and Y. Vassilion. *Data warehouse quality: A review of the DWQ project*. in *2nd Conference on Information Quality*. 1997. Cambridge, MA.
14. Wang, R.Y., *A product perspective on total data quality management*. Communications of the ACM, 1998. **41**(2): p. 58-65.
15. Naumann, F., U. Leser, and J.C. Freytag, *Quality-driven integration of heterogeneous information systems*, in *25th International Conference on Very Large Data Bases (VLDB'99)*. 1999: Edinburgh, Scotland, UK. p. 447-458.
16. Chen, Y., Q. Zhu, and N. Wang, *Query processing with quality control in the World Wide Web*. World Wide Web, 1998. **1**(4): p. 241-255.
17. Tate, M.A., *Web wisdom: How to evaluate and create information quality on the web*. Second ed. 2010: CRC Press.
18. Kahn, B.K., D.M. Strong, and R.Y. Wang, *Information quality benchmarks: product and service performance*. Communications of the ACM, 2002. **45**(4): p. 184-192.
19. Shanks, G. and B. Corbitt. *Understanding data quality: Social and cultural aspects*. in *10th Australasian Conference on Information Systems*. 1999. Citeseer.
20. Dedeke, A. *A Conceptual Framework for Developing Quality Measures for Information Systems*. in *5th International Conference on Information Quality*. 2000. Boston, MA, USA.
21. Helfert, M. *Managing and measuring data quality in data warehousing*. in *World Multiconference on Systemics, Cybernetics and Informatics*. 2001. Florida, Orlando.
22. Naumann, F. and C. Rolker. *Do Metadata Models meet IQ Requirements?* in *International Conference on Information Quality (IQ)*. 1999. Cambridge, MA.
23. Su, Y. and Z. Jin. *A Methodology for Information Quality Assessment in Data Warehousing*. in *Communications, 2008. ICC'08. IEEE International Conference on*. 2008. IEEE.
24. Wang, R.Y., D.M. Strong, and L.M. Guarascio, *Beyond accuracy: What data quality means to data consumers*. Journal of Management Information Systems, 1996. **12**(4): p. 5-33.

25. Moraga, C., M. Moraga, A. Caro, and C. Calero. *Defining the intrinsic quality of web portal data*. in *8th International Conference on Web Information Systems and Technologies (WEBIST)*. 2012. Porto, Portugal.
26. Piprani, B. and D. Ernst. *A model for data quality assessment*. in *On the Move to Meaningful Internet Systems: OTM 2008 Workshops*. 2008. Springer.
27. Wand, Y. and R.Y. Wang, *Anchoring data quality dimensions in ontological foundations*. *Communications of the ACM*, 1996. **39**(11): p. 86-95.
28. Karr, A.F., A.P. Sanil, and D.L. Banks, *Data quality: A statistical perspective*. *Statistical Methodology*, 2006. **3**(2): p. 137-173.
29. Lee, Y.W., D.M. Strong, B.K. Kahn, and R.Y. Wang, *AIMQ: a methodology for information quality assessment*. *Information & management*, 2002. **40**(2): p. 133-146.
30. Pipino, L.L., Y.W. Lee, and R.Y. Wang, *Data quality assessment*. *Communications of the ACM*, 2002. **45**(4): p. 211-218.
31. Knight, S.-A. and J.M. Burn, *Developing a framework for assessing information quality on the World Wide Web*. *Informing Science: International Journal of an Emerging Transdiscipline*, 2005. **8**(5): p. 159-172.
32. Bobrowski, M., M. Marré, and D. Yankelevich, *A Homogeneous Framework to Measure Data Quality*, in *International Conference on Information Quality (IQ)*. 1999: Cambridge, MA. p. 115-124.
33. Gruser, J.-R., L. Raschid, V. Zadorozhny, and T. Zhan, *Learning Response Time for WebSources Using Query Feedback and Application in Query Optimization*. *Very Large Data base Journal*, 2000. **9**(1): p. 18-37.
34. Bagheri, E. and D. Gasevic, *Assessing the maintainability of software product line feature models using structural metrics*. *Software Quality Journal*, 2011. **19**(3): p. 579-612.
35. Möller, K., M. Hausenblas, R. Cyganiak, and S. Handschuh, *Learning from linked open data usage: Patterns & metrics*. 2010.
36. Bizer, C., *Quality Driven Information Filtering: In the Context of Web Based Information Systems*. 2007: VDM Publishing.
37. *Vapour online validator*. Available from: <http://validator.linkeddata.org/vapour>.
38. Porzel, R. and R. Malaka. *A task-based approach for ontology evaluation*. in *ECAI Workshop on Ontology Learning and Population, Valencia, Spain*. 2004. Citeseer.
39. Lozano-Tello, A. and A. Gómez-Pérez, *Ontometric: A method to choose the appropriate ontology*. *Journal of Database Management*, 2004. **2**(15): p. 1-18.
40. Brewster, C., H. Alani, S. Dasmahapatra, and Y. Wilks, *Data driven ontology evaluation*, in *International Conference on Language Resources and Evaluation (LREC) 2004*: Lisbon, Portugal. p. 24-30.
41. Brank, J., M. Grobelnik, and D. Mladenić, *A survey of ontology evaluation techniques*. 2005.
42. Tartir, S., I.B. Arpinar, M. Moore, A.P. Sheth, and B. Aleman-Meza. *OntoQA: Metric-based ontology quality analysis*. in *IEEE Workshop on Knowledge Acquisition from Distributed, Autonomous, Semantically Heterogeneous Data and Knowledge Sources*. 2005.
43. Gangemi, A., C. Catenacci, M. Ciaramita, and J. Lehmann. *A theoretical framework for ontology evaluation and validation*. in *2nd Italian Semantic Web Workshop*. 2005. Italy.
44. Vrandečić, D., *Ontology evaluation*. 2009: Springer.
45. Ashraf, J., *A semantic framework for ontology usage analysis*, in *School of Information Systems*. 2013, Curtin University.
46. Maedche, A. and S. Staab, *Measuring similarity between ontologies*, in *Knowledge engineering and knowledge management: Ontologies and the semantic web*. 2002, Springer. p. 251-263.
47. Duque-Ramos, A., J.T. Fernández-Breis, R. Stevens, and N. Aussenac-Gilles, *OQuARE: A SQuARE-based Approach for Evaluating the Quality of Ontologies*. *Journal of Research & Practice in Information Technology*, 2011. **43**(2).

48. Guarino, N. and C.A. Welty, *An overview of OntoClean*, in *Handbook on ontologies*. 2009, Springer. p. 201-220.
49. Antoniou, G. and F. Van Harmelen, *Web ontology language: Owl*, in *Handbook on ontologies*. 2004, Springer. p. 67-92.
50. Agre, J., M. Vassiliou, and C. Kramer, *Science and Technology Issues Relating to Data Quality in C2 Systems*. 2011, Institute for Defense Analyses (IDA). p. 26.
51. Umbrich, J., M. Hausenblas, A. Hogan, A. Polleres, and S. Decker, *Towards dataset dynamics: Change frequency of linked open data sources*. 2010.
52. Bizer, C. and R. Cyganiak, *Quality-driven information filtering using the WIQA policy framework*. *Web Semantics: Science, Services and Agents on the World Wide Web*, 2009. **7**(1): p. 1-10.
53. Bohm, C., F. Naumann, Z. Abedjan, D. Fenz, T. Grutze, D. Hefenbrock, M. Pohl, and D. Sonnabend. *Profiling linked open data with ProLOD*. in *Data Engineering Workshops (ICDEW), 2010 IEEE 26th International Conference on*. 2010. IEEE.
54. Guéret, C., P. Groth, C. Stadler, and J. Lehmann, *Assessing linked data mappings using network measures*, in *The Semantic Web: Research and Applications*. 2012, Springer. p. 87-102.
55. Hogan, A., J. Umbrich, A. Harth, R. Cyganiak, A. Polleres, and S. Decker, *An empirical survey of Linked Data conformance*. *Web Semantics: Science, Services and Agents on the World Wide Web*, 2012. **14**: p. 14-44.
56. Mendes, P.N., H. Mühleisen, and C. Bizer. *Sieve: linked data quality assessment and fusion*. in *Proceedings of the 2012 Joint EDBT/ICDT Workshops*. 2012. ACM.
57. Fürber, C. and M. Hepp. *SWIQA—A Semantic Web information quality assessment framework*. in *ECIS 2011 Proceedings*. 2011.
58. Hartig, O. *Trustworthiness of data on the web*. in *Proceedings of the STI Berlin & CSW PhD Workshop*. 2008. Citeseer.
59. Fenton, N.E. and S.L. Pfleeger, *Software metrics: a rigorous and practical approach*. 1.0 ed. 1998: PWS Publishing Co.
60. Batini, C. and M. Scannapieca, *Data quality: concepts, methodologies and techniques*. 1.0 ed. 2006: Springer.
61. Basili, V.R., G. Caldiera, and H.D. Rombach, *The goal question metric approach*, in *Encyclopedia of software engineering*. 1994, John Wiley & Sons. p. 528-532.
62. Behkamal, B., M. Kahani, E. Bagheri, and Z. Jeremic, *A Metrics-Driven approach for quality Assessment of Linked open Data*. *Journal of Theoretical and Applied Electronic Commerce Research* 2014. **9**(2): p. 64-79.
63. Behkamal B., Bagheri E., Kahani M., and Sazvar M., *Data accuracy: What does it mean to LOD?*. in *4th International Conference on Computer and Knowledge Engineering (ICCKE)*. 2014. IEEE.
64. Behkamal, B. *The code of metrics calculation tool* 2013; 1.0:[Available from: <https://bitbucket.org/behkamal/new-metrics-codes/src>].
65. Calero, C., M. Piattini, and M. Genero, *Empirical validation of referential integrity metrics*. *Information and Software technology*, 2001. **43**(15): p. 949-957.
66. Bland, J.M. and D.G. Altman, *Statistics notes: Cronbach's alpha*. *Bmj*, 1997. **314**(7080): p. 572.